INZICHT

HET SURINAAMS ECONOMISTENBLAD

vessuriname@gmail.com / http://www.ves.sr / m.me/vessuriname

INZICHT Nummer 39 – Mei 2023

ASSURIA OPENT BILLION-GUYANA DOLLAR HOOFDKANTOOR

2022: Ernstige onderrealisatie van ontvangsten Staat

Evaluatie & Resultaat: huidig OMO beleid

Naar een duurzaam stabiele en vertrouwenwekkende Surinaamse munt

Oppenheimer Haircut 25%: Sigaar uit eigen doos

Heeft u opmerkingen of een artikel dat u wilt plaatsen in INZICHT?
Stuur dan een mail naar de redactie.
Redactie INZICHT:
Girdhari, Swami
inzicht@ves.sr

INHOUD

Klik op een artikel voor de hyperlink

Pagina

3 **REKENKAMER OVER**
Ernstige onderrealisatie van ontvangsten van de Staat in 2022

4 **REKENKAMER OVER**
Binnen- en Buitenlandse schuld toegenomen

5 **REKENKAMER OVER**
Aantal ambtenaren met nog 3970 toegenomen

6 **IN HET NIEUWS**
Le Monde: Suriname is narcostaat; noemt Bouterse en Brunswijk

7 **DE ILLEGALE COCAINEHANDEL**
Effecten voor Suriname

9 **RESIDENTIAL PROPERTY PRICE INDEX**
Ontwikkelen van een huizenprijsindex

11 **HUIDIG OMO BELEID**
Evaluatie en resultaat van het Presidentieel Team

15 **NAAR EEN DUURZAAM**
stabiele en vertrouwenwekkende Surinaamse munt

18 **ASSURIA OPENT**
billion-Guyana dollar hoofdkantoor

19 **IN HET NIEUWS**
Officieel bericht regering over schuldherschikking Oppenheimer

20 **HAIRCUT 25%: SIGAAR UIT EIGEN DOOS**
Principeakkoord met Oppenheimer Schuldeisers

22 **ONBAATZUCHTIGHEID EN POLITIEK**
Ingezonden

24 **DEMOCRATIE OF CONSTITUTIONELE CRISIS?**
Ingezonden

26 **GUYANA SHOP CORNER**
zorgt voor positieve sfeer in het hele land

28 **RUBRIEK "NADER INZICHT IN…"**
De Economische Kosten van Klimaatverandering

30 **NAWOORD**

Ernstige onderrealisatie van ontvangsten van de Staat in 2022

Rekenkamer over …….

Gehaald uit het Rekenkamerverslag 2022, pagina's 17-40

De belastinginkomsten zijn één van de belangrijkste inkomsten van de staat. Voor het dienstjaar 2022 waren de totale belastinginkomsten begroot op SRD 14,7 miljard, verdeeld naar directe belastingen SRD 9,1 miljard en indirecte belastingen SRD 5,6 miljard. In tabel 9 wordt een overzicht gegeven van de begrote en de gerealiseerde lopende belastinginkomsten over het dienstjaar 2022. Uit dit overzicht blijkt dat er qua belastinginning in 2022 een orderrealisatie is van 42%.

Tabel 9 Overzicht begrote en gerealiseerde belastinginkomsten dienstjaar 2022

Bedragen (X SRD 1.000)

Ontvangsten van de staat uit belastingen	Dienstjaar 2022		
	Goedgekeurde begroting	Realisatie	Realisatie in %
Directe belastingen	9.089.251	4.004.162	44,05%
Indirecte belastingen	5.645.735	4.525.299	80,15%
Totaal belastingen(1)	**14.734.986**	**8.529.461**	**57,89%**

Bron: Centrale Begrotingsboekhouding

Tabel 10 Belastingontvangsten over het dienstjaar 2022

(Bedragen x SRD 1.000)

Code	Belastingmiddelen	Raming	Ontvangen	Verschil ontvangen en raming	Percentage (%)
	Directe belastingen				
51010	Inkomstenbelasting (incl. Loonbelasting)	9.057.626	3.960.265	-5.097.361	-56,28%
51020	Vemogensbelasting	3.700	1.704	-1.996	-53,95%
51021	Huurwaardebelasting	5.200	5.800	600	11,54%
51030	Loterijbelasting	3.100	1.966	-1.134	36,58%
51031	Dividendbelasting	3.500	2.048	-1.452	41,49%
51032	Casinobelasting	2.125	8.661	6.536	3,07%
51034	Bronbelasting	14.000	23.717	9.717	69,41%
	Subtotaal directe belastingen	**9.089.251**	**4.004.162**	**-5.085.089**	-56,95%
	Indirecte belastingen				

Code	Belastingmiddelen	Raming	Ontvangen	Verschil ontvangen en raming	Percentage (%)
	Directe belastingen				
51170	Invoerrechten	1.979.072	1.700.028	-279.044	-14,10%
51173	Statistiekrechten	111.473	127.901	16.428	14,74%
51130	Omzetbelasting	949.285	1.854.591	905.306	95,37%
51175	Belasting Toegevoegde Waarde (BTW)	1.406.927	-	-1.406.927	
51171	Uitvoerrecht op hout	317.197	301.688	-15.509	-4,89%
51140	Accijns op alcoholvrije dranken	120.700	114.000	-6.700	-5,55%
51141	Accijns op gedistilleerd	133.690	125.141	-8.549	-6,39%
51142	Accijns op bier	145.500	155.666	10.166	6,99%
51143	Accijns op rooktabak en sigaretten	118.076	139.493	21.417	18,14%
51161	Verbruiksbelasting motorbrandstoffen	363.400	-	-363.400	
51162	Belasting op publieke vermakelijkheden	415	6.791	6.376	1536,39%
	Subtotaal indirecte belastingen	**5.645.735**	**4.525.299**	**-1.120.436**	**-19,85%**
	Totaal belastingmiddelen	**14.734.986**	**8.529.461**	**-6.205.525**	**-42,11%**

Bron: Centrale Begrotingsboekhouding

tabel 10 is een specificatie gegeven de geraamde en ontvangen bedragen zowel de directe als de indirecte belastingen.

Binnen- en Buitenlandse schuld fors toegenomen

De documenten die ten bewijze van een geldelijke schuldverplichting of van een waarborgverplichting ten laste van de staat zijn opgemaakt, worden door de administrateur-generaal ter registratie aangeboden aan de Rekenkamer. Dit vindt plaats in gevolge de Wet van 30 september 2020, houdende nadere wijzigingen van de Wet op de Staatschuld (S.B. 2002 no. 27, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2019 no. 134). De schatkistpapieren, financieringsovereenkomsten (contracten), beleggingen/herbeleggingen/aflossingen van schatkistpapieren, doorleenovereenkomsten en schatkistpromessen zijn conform artikel 29 lid 2 van de Wet Rekenkamer Suriname 2019 door de Rekenkamer geregistreerd. In de bijlagen 2 tot en met 6 zijn zowel de aangeboden geregistreerde beleggingen, herbeleggingen/-aflossingen van de schatkistpapieren, doorleenovereenkomsten, promissory notes en de schatkistpromessen, de financierings- en kredietovereenkomsten en de akten van garantiestellingen en amendatory contracten door de Rekenkamer in een overzicht weergegeven als de nietig verklaarde en vervallen promissory note en idem schatkistpapier.

Binnenlandse en buitenlandse staatsschuld over dienstjaar 2022. De totale binnenlandse (volgens internationale definitie) en buitenlandse staatsschuld bedroegen per december 2022 respectievelijk SRD 23.338,3 miljoen om SRD 77.849,6 miljoen (USD 2.444,0). In tabel 11 volgt een overzicht van de totale binnenlandse en buitenlandse staatsschuld per maand over 2022. Wisselkoers per december 2022 SRD/USD 31,9[1]. De totale staatsschuld steeg van SRD 67.405 miljoen per januari 2022 naar SRD 101.188 miljoen per ultimo december 2022.

Tabel 11 Stand binnenlandse en buitenlandse staatsschuld dienstjaar 2022

Maand	Binnenlandse staatsschuld 2022	Buitenlandse staatsschuld 2022	
	Bedrag (in mln. SRD) volgens internationale definitie	Bedrag (in mln. SRD) volgens internationale definitie	Bedrag (in mln. USD) Op kasbasis
Januari	20.685,1	46.720,0	2.206,4
Februari	20.647,4	46.185,4	2.223,4
Maart	20.647,2	48.508,3	2.247,7
April	20.283,3	49.093,9	2.249,2
Mei	20.340,3	51.027,8	2.291,5
Juni	20.476,3	52.514,2	2.290,7
Juli	21.139,4	55.909,1	2.281,4
Augustus	21.438,3	58.909,1	2.288,4
September	21.691,2	60.869,4	2.279,2
Oktober	22.664,9	67.440,7	2.274,1
November	23.393,1	72.459,7	2.277,4
December	23.338,3	77.849,6	2.444,0

Bron: Bureau van de Staatsschuld update 02/02/2023 (www.sdmo.org)

[1] Bron: Bureau voor de Staatsschuld en Centrale Bank van Suriname

Aantal ambtenaren met nog 3970 toegenomen, dus ook de uitbetaalde salarissen

Met uitbetaalde salarissen wordt bedoeld de gerealiseerde bedragen betreffende de salarissen uitgekeerd in een bepaalde periode. De netto uitbetaalde salarissen over het dienstjaar 2022 bedroegen in totaal SRD 5.116.198.475,30. Tabel 12 geeft een overzicht van de totaal uitbetaalde salarissen over het dienstjaar 2022 verdeeld naar de verschillende ministeries.

Tabel 12 Netto uitbetaalde salarissen aan ambtenaren over het dienstjaar 2022

NR.	Ministeries	Bedrag in SRD	Percentage
1	Arbeid, Werkgelegenheid en Jeugdzaken	89.342.335,76	1,75%
2	Binnenlandse Zaken	650.656.362,40	12,72%
3	Buitenlandse Zaken, International Business en Internationale Samenwerking	26.570.078,22	0,52%
4	Defensie	385.194.398,42	7,53%
5	Financiën en Planning	106.866.832,84	2,09%
6	Economische Zaken, Ondernemerschap, en Technologische Innovatie	40.482.171,86	0,79%
7	Justitie en Politie	1.088.188.104,38	21,27%
8	Landbouw, Veeteelt en Visserij	102.124.276,28	2,00%
9	Natuurlijke Hulpbronnen	55.893.712,54	1,09%
10	Onderwijs, Wetenschap en Cultuur	1.455.542.172,47	28,45%
11	Regionale Ontwikkeling en Sport	504.262.836,07	10,84%
12	Grondbeleid en Bosbeheer	48.158.361,07	0,94%
13	Ruimtelijke Ordening en Milieu	3.464.352,56	0,07%
14	Sociale Zaken en Volkshuisvesting	181.406.119,92	3,55%
15	Openbare Werken	231.872.653,09	4,53%
16	Transport, Communicatie en Toerisme	87.074.430,51	1,70%
17	Volksgezondheid	59.099.276,91	1,16%
	Totaal	**5.116.198.475,30**	

Bron: Maandelijkse CEBUMA-staten

In de onderstaande tabel wordt het verloop van het aantal ambtenaren en de uitbetaling van salarissen vanaf het boekjaar 2018 tot en met 2022 weergeven. Alhoewel er reeds jaren een personeelsstop is bij de overheid, is het aantal ambtenaren en de uitbetaalde lonen en salarissen toch gestegen (tabel 13). In het dienstjaar 2020 is de stijging in aantal ambtenaren het hoogst, hierna volgt er een grote daling in 2021, terwijl er in 2022 wederom een enorme stijging wordt geconstateerd. Het afgelopen jaar noteerde een toename van het aantal ambtenaren met 3.970 personen. Als 2018 als basisjaar wordt gebruikt dan blijkt stijging van de uitbetaalde lonen het hoogst in 2022, namelijk met SRD 1.973.166.711,88, oftewel met 63%.

Tabel 13 Verloop aantal ambtenaren en uitbetaalde salarissen van 2018 - 2022

Jaar	Aantal ambtenaren	Stijging t.o.v. het voorgaande jaar	Uitbetaalde salarissen	Stijging t.o.v. het voorgaande jaar
2018	50.031	-	1.607.394.602,63	-
2019	53.648	3.617	2.076.134.707,67	468.740.105,04
2020	57.992	4.344	2.599.356.518,90	523.221.811,23
2021	58.410	418	3.143.031.763,15	543.675.244,25
2022	62.382	3.972	5.116.198.475,03	1.973.166.711,88

Bron: Maandelijkse CEBUMA-staten

IN HET NIEUWS

Le Monde: Suriname is narcostaat; noemt Bouterse en Brunswijk

Le Monde, een gezaghebbend dagblad in Frankrijk, heeft de drugsroute Colombia-Suriname-Frans-Guyana-Frankrijk bloot gelegd in een YouTube video: Trafic de cocaïne : enquête sur la nouvelle filière française en Guyane. Aangegeven wordt dat Suriname naast de 43 legale, veel illegale landingsbanen heeft - acht nieuwe sinds 2019, voor onder meer drugsdroppingen. "Suriname is een narcostaat", zegt Le Monde.

Suriname is volgens de krant een land is waar alle legitieme instellingen zijn gepenetreerd door de macht en rijkdom afgeleid van de illegale drugshandel. Volgens de Franse krant belichamen twee mannen dit systeem en noemt hierbij met naam en toenaam: ex-president Desi Bouterse en vicepresident Ronnie Brunswijk.

Samen met deskundigen, analyseerde het medium 1.000 satellietbeelden – vanaf januari 2020. Er zijn 64 vluchten geïdentificeerd, waarvan een kwart tijdens de vlucht boven Suriname het signaal uitschakelde. "Maar ze zijn niet helemaal onzichtbaar. Tijdens de vlucht zijn ze gefotografeerd door satellieten, ze laten een spoor achter zoals dit: een rode, groene en blauwe stip op een rechte lijn." In de video zijn de beelden en het spoor te zien.

Volgens Le Monde geeft deze schaal een indicatie van de frequentie van illegale vluchten en de tekortkomingen van de luchtverkeersleiding. Op 21 december 2022 konden ze zelf een vlak onderscheiden: een landingsbaan. In hun onderzoek koppelden ze 14 vliegtuigen aan het vliegverkeer, op basis van rapporten van de Surinaamse politie.

Le Monde analyseerde de satellietbeelden van de regio, signalen uitgezonden door het luchtverkeer, en nauwkeurig bekeken rapporten van de lokale politie. Dit helpt te begrijpen waarom Frans-Guyana, een Frans overzees-gebied, zich in het hart bevindt van de wereldwijde cocaïnehandel. Via een reconstructie onderzocht het toeleveringsketen van Colombia tot Frankrijk. Cocaïne komt uit Colombia, volgens de VN de bron van meer dan 60% van de wereldwijde productie, Illegale drugstransporten lopen via containerschepen, vissersboten, kleinschalige semi-submersibles of kleine passagiersvliegtuigen.

Via aanwijzingen van de mensenhandelaars, traceerden de onderzoekers de ladingen van Colombiaanse herkomst. In het videoverslag leggen ze een drugsroute bloot van een Colombiaans kartel dat zorgt voor het drugstransport naar de grens met Venezuela, dat als opslagplaats dient. Van hieruit worden de drugs naar bestemmingen gebracht. Dit tweede deel van de reis wordt gecoördineerd door een Braziliaanse criminele groepering. Die beschikte over een vloot van minstens 51 vliegtuigen. De smokkelaars lieten papiertjes achter met GPS-coördinaten, in de vorm van een eenvoudige code: het ophaal en afleveradres. Een toont een locatie van een landingsbaan dicht bij Paramaribo aan. "Kosten van de bezorgservice naar Suriname: € 136.000 voor 400 kg cocaïne."

Le Monde stelt dat rond Bouterse en Brunswijk een heel crimineel netwerk gecentreerd is. Ze komen beide met foto's en hun drugsvonnis veroordelingen in beeld. Ook Joël Martinus 'Bordo' komt in beeld als een goede vriend Brunswijk die in Frankrijk is veroordeeld voor het coördineren van een netwerk van cocaïnesmokkelaars uit Frans-Guyana. Al deze elementen maken Suriname, volgens Le Monde tot een ideale transitzone voor de grote smokkelaars. Door de verscherpte drugscontroles in Nederland weken zij uit naar smokkelroutes via zeeroutes met als alternatieve luchtroute luchthaven Félix-Éboué in Cayenne-Frankrijk.
Suriname en Frans-Guyana delen een open grens van 520 kilometers. Cocaïne wordt in Suriname gekocht, soms geconsumeerd als bolletjes. Bolletjesslikkers steken de grensrivier over, nemen een taxi vanuit St. Laurent naar de luchthaven Félix-Éboué voor de vlucht naar Parijs. De criminelen sturen per vlucht meerdere drugskoeriers, wetende dat enkelen door de mand zullen vallen en overige veilig de reis maken. Want het aantal politiecontroles is gering door tekort aan manschappen en Cayenne heeft ongeveer tien plaatsen voor medische hechtenis beschikbaar.
Per vlucht zitten er naar schatting 50 drugskoeriers. Om te voorkomen dat de bolletjes knikken in de maag, zijn ze in meerdere lagen plastiek gewikkeld die het maagsap aankan. Voor 1 kg drugs smokkelen krijgen de koeriers enkele honderden tot 1.500 euro betaald – exclusief hun reis- en verblijfkosten. De krant laat ook enkele rapvideo's zien waarin de luxueuze levensstijl van succesvolle bolletjesslikkers worden bezongen. Tussen 2020 en 2022, zijn een burgemeester van een stad, een politieagent en een bekende vakbondsman betrapt op deelname aan deze cocaïnehandel.
Sinds 2014 is de hoeveelheid in beslag genomen cocaïne in Frans-Guyana vertienvoudigd; van 100 kg tot 1,6 ton. Tegen 2022 was het goed voor ongeveer 20% van het totale aanbod in Frankrijk.
(bron: https://m.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/75245)

De illegale Cocaïnehandel: effecten voor Suriname

Suriname kan niet getypeerd worden als cocaïne consumptieland, en minder als cocaïne productieland. Suriname wordt aangemerkt als een doorvoerland van drugs, waarbij de drugs vanuit de productielanden uit het oosten en midden van Zuid-Amerika via o.a. Suriname worden getransporteerd via lucht- en zeevracht naar voornamelijk Europa. Kleine hoeveelheden worden door vliegtuigpassagiers meegenomen in de bagage of door het fenomeen bolletjesslikkers. De grote hoeveelheden in termen van tientallen tot honderden kilo's cocaïne worden uitgevoerd via de internationale zeeverbindingen. De handel in cocaïne en overige (hard) drugs is illegaal en schaadt de gezondheid van gebruikers, ontwricht gezinnen en sociale structuren, maar is wel lucratief gelet op de rijkdommen die de betrokken actoren vergaren.

Bedragen in de Cocaïnehandel

De prijs van cocaïne kost in het productieland gemiddeld USD 1000 per kg. De cocaïne komt via illegaal transport naar het doorvoerland (o.a. Guyana, Frans-Guyana en Suriname) en heeft in Suriname een gemiddelde prijs van rond de USD 3000 per kg. Vanuit Suriname wordt de cocaïne onder vaak creatieve en ondenkbare mogelijkheden vervoerd naar Europa. De bulkprijs in Europa (o.a. haven Rotterdam en Antwerpen) is ongeveer USD 20.000 per kg en bij de "illegale drugsverkoper" kost een gram cocaïne USD 60. Omgerekend is de omzet van een kg cocaïne USD 60.000 in Europa. Het grootste deel van de omzet van de illegale handel vindt plaatst buiten de doorvoerlanden, namelijk in Europa. Vanuit de illegale cocaïnehandel vinden er investeringen plaats in diverse sectoren, waaronder der vastgoedsector. Een deel van het geld vloeit terug naar de productie- en doorvoerlanden voor verdere verschepingen.

Investeringen in Suriname

Ondanks het feit dat het grootste deel van de cocaïne waarde wordt gecreëerd in de consumptielanden is de constatering dat er wel degelijk een deel van de omzet terugvloeit naar Suriname. Zeker in gevallen waarbij de cocaïnehandelaren Suriname-based opereren. De verdiensten uit de cocaïnehandel worden deels geïnvesteerd in diverse sectoren. De drang voor witwassen van deze dollars is aanwezig en vindt zijn weg via diverse sectoren naar de legale economie. De middelen uit de illegale cocaïnehandel worden aangewend in diverse sectoren. Genoemd kunnen worden:

1. Vastgoed: in de wandelgang staat bekend dat drugdealers investeren in vastgoed en huizenbouw.
2. Horeca: volgens geruchten wordt er in de horecasector flink geïnvesteerd met cocainedollars.
3. Autohandel, en nog vele andere sectoren in de (in)formele economie

Investeren in diverse sectoren zijn erop gericht voor het witwassen van de cocainedollars. Deze dollars zorgen voor werkgelegenheid en voor economische activiteit in de informele sector, maar ook in de formele sector. Bijvoorbeeld: bouwmaterialen worden ingekocht bij bonafide bouwmaterialen zaken. De cocaïnehandel is een handel in valuta en draagt zorg voor een illegale instroom van valuta in de samenleving. In geval er een lading wordt onderschept, en liefst een grote lading gaat de investering verloren en wordt de omzet niet gerealiseerd. Dit kan mogelijk zijn effect hebben op de valutamarkt.

Verwevenheid en infiltratie

De cocaïnehandel is mogelijk vanwege een verwevenheid van deze illegale activiteiten met diverse lagen in de samenleving. Deze handel is geïnfiltreerd in diverse instituten en organisaties en heeft zijn lijnen naar het gezag van ons land. Vaak lezen we in officiële mediaberichten dat leden van de politie, leger, douane en de ambtenarij hand- en spandiensten verlenen in de cocaïne waardeketen. Maanden terug bleek een beveiliger van een hoge politieke autoriteit van ons land betrokken te zijn bij het transport van cocaïne vanuit het Oosten van het land naar Paramaribo en staat de toenmalige en huidige hoogste autoriteit op de foto met vermoedelijke drugsdealers. In het verleden zijn een oud-President en de huidige Vice-President veroordeeld in het buitenland voor drugtransporten. Wat kan je dan verwachten van de "kleine man"?

Criminaliteit

De illegale handel in cocaïne gaat gepaard met nationale en internationale grensoverschrijdende criminaliteit met gewelddadigheden die soms uitmonden in doden. In Suriname

kennen we gevallen waarbij mensen op mysterieuze wijze worden vermoord en ook zijn de liquidaties in Nederland bekend. Drugsveroordelden leggen beslag op het opsporings- en opsluitingsbeleid. Uiteindelijk zorgen deze zaken voor een onveilige woonomgeving en een onveilig land. De lusten zijn voor enkelen en de kosten zijn ten laste van de gemeenschap c.q. de begroting.

De illegale handel en gebruik van cocaïne draagt zorg voor problemen binnen gezinnen. Criminaliteit, betrokkenheid van autoriteiten in de cocaïnehandel en alle negatieve gedragingen ontwrichten de samenleving. Binnen een straal van een paar kilometer binnen elke woonwijk is er wel een verkooppunt/hosselaar die cocaïne verkoopt. Enkele landen zijn begonnen met de cocaïnehandel uit de criminele sfeer te halen. Het zou goed zijn om op basis van hun ervaring een optie om de cocaïnehandel onder stringente voorwaarden te legaliseren, nader te bestuderen.

Criminaliteit door de actoren in de waardeketen van de Cocaïnehandel met alle negatieve gedragingen ontwrichten de samenleving.

OPROEP

Vereniging van Economisten in Suriname

VERVALLEN SR.NET E-MAIL ADRESSEN

De Vereniging van Economisten in Suriname doet een beroep op haar Leden en Relaties met een SR.NET e-mail adres hun nieuwe e-mail adres door te geven.

Dit kan middels een e-mail te sturen naar info@ves.sr

Bedankt voor uw medewerking

Residential Property Price Index

De Centrale Bank van Suriname (CBvS) heeft op vrijdag 28 april 2023, middels een officieel persbericht aangekondigd dat zij een aanzet heeft gedaan tot het ontwikkelen van een huizenprijsindex, internationaal bekend als de "Residential Property Price Index" (RPPI), welke na publicatie in de toekomst een grote toegevoegde waarde zal hebben in de beoordelingen en beslissingen van zowel huishoudens, investeerders, bedrijven en beleidsmakers. In dit artikel wordt het theoretisch belang van de RPPI toegelicht, alsook de invloed van de ontwikkeling van huizenprijzen op de beslissingen van diverse segmenten binnen een economie.

Wat is een RPPI?

De RPPI is een huizenprijsindex die de gemiddelde prijs van alle door gezinshuishoudens gekochte woningen weergeeft, ongeacht of deze nieuwe of reeds bestaande zijn. Voor zover bezitters van onroerend goed in of op hun eigendommen wonen, is residentieel onroerend goed zowel een bron van vermogen als een belangrijke bepalende factor voor de kosten van levensonderhoud. Vermeldenswaardig is dat de RPPI wordt berekend aan de hand van het beoogd doel. Zo is er dus een scala aan soorten RPPIs. De RPPI is een indicator die gebruikt kan worden door verschillende groepen binnen een economie die verschillende doelen nastreven.

Welke groepen maken gebruik van de RPPI?

Huishoudens: Onroerend goed behoort vaak tot een van de grootste investeringen van huishoudens. Verandering in de waarde van residentieel onroerend goed heeft dus een direct effect op de waarde van de totale bezittingen van het huishouden. Verder is er ook nog een relatie tussen renovatie van een huis en de prijs van het huis; renovatiekosten liggen in veel landen hoger dan de kosten voor het bouwen van een nieuw huis.

Investeerders: Deze groep wendt zich tot RPPIs, niet alleen om hun vermogen te meten, maar ook om te helpen bij de beoordeling van het huidig en toekomstig rendement.

Beleidsmakers: Residentieel onroerend goed heeft, theoretisch, een van de grootste aandelen in de nationale rekeningen van een land. Dit maakt de RPPI tot een belangrijke economische indicator voor beleidsmakers, om de stand van de economie en de betaalbaarheid van woningen in kaart te brengen.

Financiële instellingen: Deze instellingen volgen ontwikkelingen in huizenprijzen om hun inzicht in de omstandigheden op de vastgoed- en kredietmarkt te vergroten en om de impact op de economische activiteit en de financiële soliditeit te monitoren.

Toezichthouders: Centrale banken volgen ontwikkelingen in huizenprijzen o.a. om de ontwikkeling van een mogelijke zeepbel vroegtijdig te detecteren en de impact hiervan in het kader van financiële stabiliteit te mitigeren.

Voor welke andere doelen wordt de RPPI gebruikt?

a. Als macro-economische indicator van economische groei:
De RPPI geeft de verandering van prijzen van residentieel onroerend goed weer. Stijgende huizenprijzen gaan vaak gepaard met periodes van economische expansie, terwijl dalende huizenprijzen gepaard gaan met een economische krimp. Een voorbeeld: Hogere huizenprijzen gaan gepaard met toenemende activiteit in de industriële en constructiesectoren, wat leidt tot werkgelegenheid en hogere inkomens voor een breed scala aan werknemers op de huizenmarkt.

b. Als financiële stabiliteits- of soliditeitsindicator om risicoblootstelling te meten:
Scherpe dalingen van de vastgoedprijzen beïnvloeden de financiële positie en de kredietwaardigheid van huishoudens. Hypotheekverstrekkers zullen bijvoorbeeld informatie gebruiken om het wanbetalingsrisico te meten. Centrale banken volgen de niet-presterende leningen van huishoudens alsook de vermindering van de solvabiliteit van de bankensector in relatie tot de stabiliteit van het financieel systeem.

c. Voor het inschatten van de waarde van woningen als onderdeel van het vermogen:
Het kopen of verkopen van een woning is vaak de grootste financiële transactie van een huishouden. De

voornaamste redenen voor de aankoop van een huis zijn: het verkrijgen van onderdak en waardevermeerdering op lange termijn.

d. Voor inzicht in de besluitvorming van een individu over het al dan niet kopen (of verkopen) van een woning:
Huidige prijsniveaus en trends, samen met verwachtingen over toekomstige trends in huizenprijzen en hypotheekrente tarieven, zullen de beslissing van een individu beïnvloeden.

e. Voor het maken van interregionale en internationale vergelijkingen:
Huizenprijsindices worden gebruikt ter vergelijking van investeringsmogelijkheden in verschillende regio's, tevens de vergelijking van de kosten van levensonderhoud.

RPPIs worden berekend op basis van de structuur van de huizenmarkt, en het beoogd doel van de RPPI. De huizenmarkt van een land met een hoog klimaatrisico zal verschillen van een land met minder klimaatrisico. Zo is de structuur van huizen in landen met een winterklimaat ook anders vergeleken met huizen in landen met een tropisch klimaat; bij huizen in landen met een winterklimaat is verwarming essentieel, maar in huizen in een land met een tropisch klimaat niet.

Volgens het persbericht van de CBvS, hebben diverse stakeholders geparticipeerd in de workshop ter berekening van de huizenprijsindex, waaronder het Management Instituut voor Grondregistratie en Land Informatie Systeem (MI-GLIS), het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS), en de Stichting Planbureau Suriname (SPS). De betrokkenheid van deze, en meerdere stakeholders, bij de ontwikkeling en analyse van een RPPI is zeer belangrijk, ter verkrijging van een index die de volatiliteit van de prijzen van huizen op de huizenmarkt in Suriname accuraat weergeeft.

Afdeling Financiële Stabiliteit
Centrale Bank van Suriname

RCFA
RELIANT CORPORATE FINANCE & ACCOUNTANCY
IFRS • Corporate Finance • Compliance with AML/CFT
Forensic Services • Financial Statements • Quick Scans
info@rcfa.com +597-490686 www.rcfa.com

Evaluatie OMO-beleid door het Presidentieel Team

President Chandrikapersad Santokhi had op 16 November 2022 het Presidentieel Team ingesteld voor de evaluatie van de Open Markt Operaties (OMO's) die plaatsvinden vanuit de Centrale Bank van Suriname (CBvS) en andere getroffen maatregelen.

De evaluatie moet nagaan hoe succesvol de OMO-operaties zijn geweest tot nu toe en voorstellen te doen ter beteugeling van de wisselkoers voor de vreemde valuta. Het Presidentieel Team bestond uit de heren Stanley Raghoebarsing, Jim Bousaid en Glen Gersie. Eind December 2022 presenteerde het Team haar Rapport "Beschouwing Open Markt Operaties" aan de President. Dit Rapport is getekend door de heren Bousaid en Gersie. De VES heeft de hand weten te leggen op het Rapport. Aangezien het OMO beleid heel veel vraagtekens heeft opgeroepen bij de samenleving en van diverse hoeken een kritisch geluid te horen viel over het OMO-beleid van de CBvS heeft de VES gemeend om hoofdstuk 8 "Evaluatie en resultaat van het huidig OMO-beleid" uit het rapport te publiceren.

8. Evaluatie en resultaat van het huidige OMO-beleid

8.1. Evaluatie en resultaat

Het ingezette OMO-beleid had, zoals eerder gesteld, twee belangrijke doelstellingen namelijk:

1. afroming van de overliquiditeit in de Surinaamse economie en
2. de verhoging van de algehele rentestand, die de gewenste incentives zou geven a n economische subjecten leidende tot e n zekere monetaire – en wisselkoersstabiliteit.

Deze doelstellingen zijn in zeer beperkte mate gerealiseerd zoals wit onderstaande analyse blijkt.

De eerste doelstelling- afroming van de overliquiditeit -komt niet goed tot zijn recht. In totaal is in een kortstondig proces van 'afromen en terugzetten' bijna SRD 5 miljard afgeroomd terwijl meer dan SRD 1,5 miljard aan rente (vnl. banken) is uitgekeerd.

De overliquiditeit bij banken is voor een belangrijk deel gebonden via OMO's (Wholesale markt). Niet alle banken deden mee met de OMO beleggingen. De uitbetaalde OMO-rente houdt wel een liquiditeitsimpuls in, die vervolgens weer is gebonden via voortgaande OMO-beleggingen van financiële instellingen.

De grootste bank van Suriname heeft verreweg het meeste belegd en dus het hoogste rentevoordeel gehad vanwege haar zeer ruime liquiditeitspositie. De op een na grootste bank had door interne perikelen geen ruime liquiditeitspositie en de derde grootste bank kon vanwege haar interne risicomanagementregels niet beleggen in effecten die een te lage rating toegekend kregen, hetgeen bij de OMO-beleggingen het geval was.

De liquiditeit van economische subjecten die buiten het bankwezen circuleert word door de CBVS en het IMF als te hoog ingeschat en vormt een reëel gevaar voor de monetaire - en wisselkoersstabiliteit. Deze liquiditeit heeft een additionele impuls gekregen de afgelopen maanden door de toenemende tekorten op de overheidsbegroting die deels middels verkoop van vreemde valuta verkregen van mijnbouwbedrijven m.n. Staatsolie en Newmont werden gefinancierd. De OMO's hebben slechts een deel van deze liquiditeiten kunnen binden terwijl de rest koopkrachtige vraag naar vooral importgoederen en vreemde valuta bleef uitoefenen.

De macro economische effecten van de OMO's mogen niet worden overschat aangezien de liquiditeitsbinding niet heft geleid tot materiele doorwerking in macro economische kernvariabelen.

Ook moet in beschouwing worden genomen dat de commerciële banken weinig mogelijkheden hebben om deze overliquiditeit te benutten vanwege de lage kredietvraag vanuit de private sector en parastatalen, en ook vanuit het gezichtspunt van de lage Bis ratio van diverse banken.

De hoge SRD OMO rente remt overigens kredietuitzettingen in deze valutasoort en stimuleert dollarisatie van kredietportefeuilles hetgeen ongewenste risico's met zich meebrengt.

De vraag kan ook gesteld worden of de OMO-operatie zorgt voor een duurzame binding van liquiditeiten gezien de zeer beperkte looptijd van de beleggingen.

Het valt daarom te overwegen om een aantrekkelijk duurzaam beleggingsalternatief aan te bieden aan de gemeenschap.

Het is jammer dat de OMO niet is ondersteund door andere monetaire instrumenten zoals de kasreserveregeling. Waarschijnlijk zou de effectiviteit groter zijn en de kosten substantieel lager.
De CBVS heeft in augustus 2022 gepoogd de vrije liquiditeiten bi het publiek te binden middels uitgifte van 6 maandse beleggingscertificaten met een rente van 29,5% per jaar. Hiermee werd bijna SRD 0,5 miljard uit de zogenoemde retailmarkt gehaald.

Het succes zou vermoedelijk groter zijn geweest als er ook een kortere looptijd van 3 maanden was aangeboden en een hogere rente. Ook liet de marketing van dit product te wensen over. Het is onbegrijpelijk dat een bijna 3 keer hogere rente is geboden aan het bankwezen dan aan het publiek, terwijl beiden in dezelfde macro-economische omgeving actief zijn. Ook waren de looptijden voor banken veel korter ni. maximaal 3 maanden.

Medio december is er een tweede beleggingscertificaat uitgegeven/geplaatst bij het publiek met een veel aantrekkelijker rentepercentage van 81,5% per jaar voor een kortere looptijd van 3maanden. Storting moet op 29 december 2022 plaatsvinden. Dat kan effectief zijn op weg naar monetaire – en wisselkoersstabiliteit en de vraag naar vreemde valuta effectief d o n afnemen.

Opvallend is ook nu weer de zwakke marketing van deze belegging vanuit de commerciële banken en de CBVS. Mogelijkerwijs speelt het eigen belang bij de commerciële banken e n rol omdat ze Kennelijk willen voorkomen dat burgers hun tegoeden bij banken op r i m e schaal opnemen ter belegging in Centrale Bank certificaten. Daardoor Kunnen de banken zelf minder beleggen in OMO- certificaten. De CBVS m oet daarom actiever deze aantrekkelijke beleggingsoptie promoten.

In tijden van hoge inflatie neemt de liquiditeitsbehoefte van de burgers uit hoofde van zowel het transactie-, voorzorg- en speculatiemotief aanzienlijk toe.

De liquiditeitsontwikkeling in de Surinaamse economie baart wel zorgen door de toenemende ontsporing van de overheidsfinanciën. Met name de forse subsidies moeten teruggebracht worden. Ombuiging van het fiscaal beleid is dringend vereist. Eveneens is vereist een betere beleidscoördinatie tussen de twee monetaire autoriteiten, zodat de stabiliteit van de Surinaamse economie kan worden bevorderd. Daarnaast moet de CBS meer leiderschap en autoriteit tonen op de financiële markten van Suriname.

Het Presidentieel Team Evaluatie OMO-beleid presenteerde het Rapport aan de President in Januari 2023 in aanwezigheid van Ministers en de Governor en directieleden van de CBvS.

8.2 Aanpassing (verhoging) algehele rentestand

Een belangrijke monetaire doelstelling van de OMO's was de aanpassing van de rentestand ter bestrijding van de inflatie en wisselkoersdepreciatie. Rente is de prijs van geld en de CBS tracht deze te beïnvloeden via aanpassing van de geldhoeveelheid. Monetaire verkrapping leidt normaliter tot een proces van algehele verhoging van de rentestand waardoor economische subjecten hun gedrag veranderen en wel zodanig dat monetaire - en uiteindelijk economische stabiliteit word bereikt. Dit zogenaamde rente- of monetaire transmissie mechanisme heft bij de OMO's niet plaatsgevonden waardoor de effectiviteit van de operatie negatief is beïnvloed. De impact van de OMO's op de algehele rentestand is vrijwel afwezig geweest waardoor de gewenste gedragseffecten niet hebben plaatsgevonden en vluchten in vreemde valuta vrijwel de enige optie was om te hedgen (beschermen) tegen de inflatie.

Er zijn diverse oorzaken aan te geven waarom het rente transmissiemechanisme niet goed uit de verf kwam namelijk:

a) Door de onderontwikkelde financiële markten in Suriname vond er geen effectieve rentetransmissie plaats, zoals te zien is in meer ontwikkelde financiële markten met een geordende rentestructuur. Dit was altijd een zorgpunt bij de discussies over de invoering van open m a r k politiek in Suriname. Verschillende deskundigen hebben hierop reeds gewezen. Ook in de wetenschappelijke literatuur is beargumenteerd dat marktconforme monetaire Instrumenten slechts gebrekkig werken in landen met onderontwikkelde financiële markten. Bovendien is de introductie van een nieuw monetair raamwerk in een tijd van economische crisis erg riskant. Dat kan het beste in een situatie van rust en stabiliteit. Het is dus wenselijk om na te gaan welke alternatieven er aanwezig zin.
b) De banken gebruikten hun machtspositie zodanig dat de debet- en creditrentes onveranderd bleven. De CBS greep nauwelijks in.
c) Een prijs is een informatiedrager en rente is de prijs van geld. Voor het monetaire beleid zij de beleidsrentes van

belang. Deze waren onduidelijk en verwarrend en gaven daarom niet de juiste gedragsincentives aan het publiek.

d) Zo bijvoorbeeld varieerden de SRD-creditrentes van 7% (spaarrente banken) tot circa 85% (OMO rente). Debetrentes voor SRD Kredieten bij banken lagen tussen de 11% (corporate super prime) en 30% (consumenten Kredieten).

Het is wenselijk de rentestructuur aan te passen zodat de juiste incentives worden gegeven. De CBS dient met haar monetair beleidsinstrumentarium daarin de leiding te nemen.

In het verleden en wel in de periode 2000-2005, toen ook een monetaire saneringsoperatie m o s t worden uitgevoerd is gekozen voor een andere aanpak. Toen werd het kasreserve-instrument effectief ingezet middels periodieke verhogingen van de SRD-kasreservepercentages. Hierdoor werd de kredietruimte van het bankwezen effectief verminderd terwijl ook de costs of funds stegen waardoor ook de debetrente omhoog ging en de kredietverlening werd afgeremd.

Het rente- en monetaire transmissiemechanisme werkte goed waardoor de economie zich in de richting van monetaire - en economische stabilisatie bewoog. Dit werd ondersteund door een succesvol begrotingsbeleid en gunstige ontwikkelingen op voor Suriname relevante exportmarkten.

Met inzet van het kasreserve-instrument vond er een iteratiefproces plaats op zoek naar de nieuwe evenwichtsrente. Deze werd gevonden big het hoogste depositotarief van circa 35% per jaar bij e n leenrente van ruim 41% per jaar. Dit terwijl de inflatie zich op een veel hoger niveau bevond. Het blijkt dus dat de evenwichtsrente best onder het inflatieniveau kan liggen vanwege het in Suriname en in de regiowijdverbreide fenomeen van geldillusie (money illusion). Dit slaat op de neiging van mensen om over geld in nominale-, en dus niet in reële termen te denken en te calculeren.

Overigens is de rente nu in de meeste westerse landen onder het inflatieniveau, dus in reële zin negatief. En centrale banken hebben geen haast met het verhogen van de basisrente naar een positieve reële rente veelal uit angst om een recessie aan te wakkeren. En het IMF heeft geen kritiek op dit beleid.

De kennelijke eis van het IMF aan Suriname - hoewel theoretisch correct - van positieve reële rentes was te zwaar en hield absoluut geen rekening met geldillusie (money illusion). Hierdoor werd de OMO-rente onnodig hoog opgestuwd en dus ook de rentekosten voor de CBvS.

De OMO-rente kan niet beschouwd worden as een evenwichtige marktconforme rente. Het is zoals gezegd veel te ver doorgeschoten. In de marktconforme redenering van het IMF treed de CBVS ter ene zijde als vrager op en zin de banken de aanbieders aan de andere zijde. De rentevorming kwam niet marktconform tot stand omdat de vraagzijde van de mark niet elastisch genoeg was. Daardoor werd de rente onnodig hoog opgedreven. Voor een goed functionerende markmoeten zowel de vraag- als aanbodzijde voldoende prijselastisch zin. Welnu, de door de CBVS gevraagde hoeveelheid geld is dat niet omdat big voorbaat vaststaat hoeveel geld de CBS uit de mark moet halen. Anders gezegd neemt de vraag naar geld, zoals gebruikelijk op een goed functionerende markt, niet af naarmate de prijs toeneemt. En de banken aan de aanbodzijde hebben daar misbruik van gemaakt.

De hoge OMO-rentes worden uitbetaald ten laste van de CBS die door geleden hoge verliezen in de afgelopen Jaren nu een zwakke solvabiliteitspositie kent. Daarnaast heeft de CBVS normaliter geen inkomsten die zulke hoge rentetarieven zouden kunnen rechtvaardigen. De forse rentebetalingen ten laste van de winst en verliesrekening van de CBVS verbeteren de solvabiliteitspositie niet. Het is wenselijk om op korte termijn de financiële positie van de Bank te versterken.

De maximale renteopbrengst die een bank zou kunnen realiseren met haar uitzettingen zijn haar costs of funds plus haar rentemarge, dus haar debetrente. Dat zou momenteel gemiddeld circa 20% kunnen zijn.

Als de banken 25%- 35% per jaar aan rente zouden ontvangen op hun vrije liquiditeiten zou er al sprake zijn van een voor hen bevredigend rendement. Dat werd bevestigd door een grote financiële instelling die in het Wholesale OMO segment heeft belegd.

Hoewel het kasreserve-instrument haar beperkingen heeft zou zij tezamen met de OMO's kunnen worden

ingezet. Het effect zou veel groter zin en het rente transmissiemechanisme eveneens.
Het is nog niet duidelijk waarom in een crisissituatie gekozen is voor de invoering van een nieuw monetair raamwerk en instrumentarium. Introductie hiervan is het meest succesvol in een situatie van rust en stabiliteit.

e) De communicatie tussen alle betroken partijen en met het grote publiek bij de introductie van de OMO's was ontoereikend waardoor er veel misverstanden en ruis ontstonden. Het overleg tussen de CBS en de commerciële banken was ondermaats. moral suasion en de autoriteit van de CBS, o.a. ter verbetering van de rente transmissie vonden onvoldoende plaats. Er is te weinig rekening gehouden met de belangen van de gemeenschap.

Concluderend kan gesteld worden dat OMO's slechts zeer kortstondig e n deel van de overliquiditeit in de economie afroomt. De effecten mogen zoals aangegeven echter niet worden overschat gezien de geringe doorwerking naar macro economische kernvariabelen als inflatie, rentestand en wisselkoers.

De beoogde rente - en monetaire transmissie vond niet plaats waardoor de gewenste gedragsverandering bij economische subjecten niet plaatsvond en de effectiviteit van de OMO's goeddeels werd ondergraven.

De OMO operatie is minder goed voorbereid door betrokken partijen en de communicatie met de stakeholders en de samenleving was niet optimaal.

Het is ook belangrijk dat nu reeds word nagedacht hoe in de toekomst dit programma successievelijk moet worden hervormd, ook met het oog op eventuele monetaire implicaties. Daarbij moet ook de inzet van additionele monetaire instrumenten zoals de kasreserveregeling in beschouwing worden genomen.

Ook moeten in het verleden opgedane gunstige ervaringen met monetaire saneringsprogramma's in Suriname worden meegenomen. Daar zijn ook voor het IMF goede lessen uit te leren.

Stanley Raghoebarsing (adviseur van het Ministerie van Financien en Planning 2020 – 2022 en oud-Regeringscommissaris CBvS; sinds 13 december 2022 Minister van Financien en Planning).
Bron foto: Unitednews

Jim Bousaid (oud-directeur Hakrinbank, oud-voorzitter Bankiersvereniging; nu Regeringscommissaris CBvS)
Bron foto:de West

Links Glen Gersie (oud-Governor CBvS)
Bron foto:de West

Naar een duurzaam stabiele en vertrouwenwekkende Surinaamse munt

Door: Anthony Caram & Gerard Lau

1. Na 125 jaar stabiliteit verliest onze munt haar glans

Suriname is erin geslaagd om gedurende circa 125 jaar een stabiele wisselkoers in stand te houden. De productie, export en kapitaal zijn dan redelijk toereikend om in onze importbehoeften te voorzien. De budgettair en monetaire discipline is strak. Helaas is het financieel-economisch klimaat sinds medio jaren tachtig van de vorige eeuw verslechterd. De tijden worden moeilijker naarmate de deviezeninstroom ineenschrompelt en wij de discipline veronachtzamen. Dit voltrekt zich onder andere in de periode 1984-1995. Gedurende die tijd is de bruto deviezenvoorraad vrijwel geheel uitgeput. In plaats van te bezuinigen nemen de beleidsvoerders hun toevlucht tot het contingenteren van bepaalde importen tegen de te lage officiële koes. Overige importen moesten tegen de steeds verder stijgende parallelle koers worden afgewikkeld.

In de kern is de zojuist geschetste situatie veroorzaakt door ons te klein en weinig gediversifieerd productie- en exportvermogen. Anderzijds hebben wij een te hoog en toenemend bestedingsniveau; bijgevolg importeren wij te veel. Tekort aan reële inkomsten vullen wij aan door geldschepping. De ontstane spanning tussen vraag naar en aanbod van deviezen leidt uiteindelijk tot de noodzaak de vaste koers los te laten. Onze munt verliest vervolgens gaandeweg haar waarde, wat zich door de correlatie tussen wisselkoersmutaties en veranderingen in het inflatietempo, weerspiegelt in aantasting van de koopkracht van ons geld en in toenemende armoede.

2. Vermindering productie, kapitaalimport en discipline hoofdoorzaak van de muntontwaarding

De verzwakking van de reële pijlers van de economie, te weten de productie, kapitaalimport en discipline, is de fundamentele oorzaak van onze wisselkoersproblematiek. Ondanks onze inspanningen lukt het niet om deze reële pijlers duurzaam te versterken. Naarmate de tijd verstrijkt, is er zelfs van het tegendeel sprake. Indicatief is dat ons per capita bruto binnenlands product gemeten in US dollars van het in 2013 bereikte hoogtepunt stapsgewijs ineenschrompelt. Dit product bedraagt in 2023 nog slechts ongeveer 45% van zijn eerder bereikte hoogste waarde. Het aangeduide ineenschrompelen is niet alleen het gevolg van interne reële factoren. Een samenstel van andere factoren accentueert de neergang in de reële sfeer. Wij noemen onder andere het effect van de scheefgegroeide markt- en institutionele verhoudingen mede door de opkomst van nieuwe spelers welke een verschillend gedrag laten zien en onder een verschillend toezichtregime staan, het in bepaalde opzicht falen van het overheidsbeleid, het gebrek aan durf en ondernemerschap in de niet- minerale sectoren, alsook schommelingen in de mondiale conjunctuur.

Beleidsvoerders zijn er onvoldoende in geslaagd de marktinvloed van de nieuwe spelers in te tomen. Mede hierdoor ontstaat er ruimte voor het tot opbloei komen van een zogenoemde parallelle deviezenmarkt met andere koersen en andere spelregels bij het doen van transacties. Vragers naar en aanbieders van deviezen gaan zich anders gedragen. Vragers richten zich bij voorkeur op de bancaire markt, waar beleidsvoerders de prijs van vreemde valuta doelbewust laag en de reële marktwaarde ondergewaardeerd houden om het inflatietempo te temperen. Aanbieders richten zich daarentegen bij voorkeur op de parallelle markt waar de prijzen van valuta vanwege het aanbodtekort onder voortdurende opwaartse druk staan en daardoor overgewaardeerd raken. Deze situatie is vanuit een macro-economisch optiek bezien onbevredigend. Prijsverhoudingen tussen goederen en diensten worden scheefgetrokken. Deze omstandigheden verstoren de rust op de valutamarkt en de stabiliteit van het financiële bestel. Dit gaat gepaard met oneigenlijke, ongebruikelijke en zelfs ontoelaatbare transacties, welke op hun beurt bijdragen tot verstoring van de inkomens- en vermogensverhoudingen.

3. Ondanks beleidsinspanningen lopen de bankkoers en de parallelle koers verder uiteen

Door de zojuist genoemde factoren neemt de relatieve invloed van de traditionele handelsbanken op de valutamarkt af en die van de overige spelers als groep toe. De Centrale Bank tracht dit proces om te buigen door onder andere een aanzet te geven tot het creëren vaneen gelijk speelveld, de bankkoers van tijd tot tijd dichter bij die op de parallelle markt te brengen, alsook door valuta-interventies. Er wordt op gegeven moment een vorm van de zogenoemde crawling peg system ingezet.

Hierbij stelt de Bank op basis van haar eigen berekeningen een realistische koers vast en tracht deze koers vast te houden zolang dat verantwoord is, mede gelet op de feitelijke stand van zaken op de valutamarkt. Ook dit systeem werpt onvoldoende vruchten af, mede vanwege de tekortschietende coördinatie met andere beleidsinstrumenten en door het effect van optredende verstoringen in de aanbod- en/of in de vraagzijde van de markt.

Door dit alles keert de rust en orde niet terug. Integendeel, de onevenwichtigheden worden juist groter. De bank- en parallelle koers lopen geleidelijk en soms schoksgewijs steeds verder uiteen. Rond begin 2020 noteert de bankkoers slechts circa een derde van de parallelle koers; een onacceptabele en onhoudbare situatie. Ter verbetering van de werking van de valutamarkt is het ook nu nog nodig over meer informatie te beschikken met betrekking tot onder andere de omvang, aard en motieven van individuele translaties. Ook dient de Centrale Bank de spelregels en controle aan te scherpen.

4. Marktconform systeem bepaalt goeddeels de prijsvorming op de valutamarkt

De Regering en de Centrale Bank staan rond medio 2021 voor een principiële beslissing met betrekking tot het wisselkoersbeleid. Mede in samenspraak met het Internationaal Monetair Fonds en met marktpartijen laten zij de bankkoers samensmelten met de parallelle koers. Er komt één gemiddelde koers, welke wordt bepaald door de werking van het vraag- en aanbodmechanisme. In het vervolgt geven de beleidsvoerders hun directe invloed op de prijsvorming van de wisselkoers goeddeels uit handen. De Centrale Bank heeft dan te beperkte beleidsvrijheid en beïnvloedt de koers alleen nog op indirecte wijze en wel door het uitvoeren van openmarkttransacties en door overredingsgesprekken met marktpartijen. Het monetaire beleid richt zich niet meer op een bepaalde vaste wisselkoers, maar vooral op het binden van de bancaire en maatschappelijk overliquiditeit. Wij zijn het eens met de visie van de Bank dat deze overliquiditeit een kernfactor is van de onrust op het koers- en prijzenfront. Als te veel geld jaagt op te weinig goederen en diensten verzwakt de wisselkoers en versnelt het inflatietempo.

Wij twijfelen echter aan de effectiviteit van het marktconforme monetair mechanisme in de context van de economie van Suriname. Een grotere inzet van macro-prudentiële instrumenten is nodig om dit mechanisme te ondersteunen. Het beleid moet zich in het vervolg niet alleen richten op afroming van de SDR-component, maar evenzeer op de buitenlandse component van de maatschappelijke geldcirculatie, inclusief een deel van de in omloop zijnde contante geldmiddelen. Deze laatste component omvat meer dan de helft van de geldhoeveelheid. De uitgifte van een langlopende lening in buitenlandse valuta zal helpen bij de gewenste afroming. In dit verband moet er ook rekening mee worden gehouden dat de uitvoering van overheidsprojecten gefinancierd met de SRD-tegenwaarde van ontvangen buitenlandse staatsleningen leidt tot vergroting van de SDR-geldhoeveelheid. In wezen geldt hetzelfde voor de retentieregeling, waarbij ondernemers 35% van de verkregen exportopbrengsten moeten omzetten in lokale munt. Onderzocht moet worden in welke mate dit geld leidt tot een extra beroep op de valutamarkt. Wij hebben begrepen dat de beleidsvoerders met dit gegeven rekening houden en nagaan hoe zij hieraan het hoofd moeten bieden.

5. Het marktconform monetair mechanisme beantwoordt onvoldoende aan onze verwachtingen

Na een rustperiode van ongeveer een jaar begint de nationale munt weer aan waarde te verliezen. Gedurende de periode medio 2022 tot medio april 2023 is er sprake van een verontrustend verder waardeverlies van ongeveer 60%. Het inflatietempo blijft onacceptabel hoog. Deze gegevens zijn voor ons indicatief dat het vrije marktmechanisme onvoldoende aan de verwachtingen beantwoordt. Andere factoren hebben ook bijgedragen tot deze onbevredigende ontwikkeling. Zo zijn de overheidsuitgaven voor de financiering van salarissen en subsidies opgetrokken, is de bancaire kredietverlening toegenomen en de geïmporteerde inflatie uitzonderlijk hoog.

Niettemin verbaast de gebrekkige werking van het marktconforme monetaire mechanisme ons niet. In een geavanceerde economie met goed functionerende markten, met een volgroeid financieel bestel en een redelijk evenwichtig macro-economisch omgevingsklimaat, werkt dit mechanisme meestal prima. In Suriname zijn de noodzakelijke condities voor zijn goede werking echter nog niet vervuld. Imperfecties en distorsies verstoren zijn werking. Zoals zojuist aangegeven hebben averechts werkende beleidsbeslissingen op andere

terreinen soortgelijke verstorende effecten. De markt is te klein, slechts een deel van de vraag naar en aanbod van deviezen in de economie komt op de markt, partijen reageren niet consistent op prijs- en renteprikkels; door haar kleine schaal is de markt niet in staat externe schokken en de invloed van grote spelers afdoend op te vangen. Het beleid moet zich intensiever richten op het bevorderen van de deugdelijke werking van de valutamarkt door waar nodig de regulering van de markt en spelers waar nodig uit te breiden en het prudentiële toezicht aan te scherpen.

6. Distorsies wegwerken om het marktconforme monetaire beleid te ondersteunen

Het is bemoedigend dat de Regering in samenspraak met de Centrale Bank onlangs diepingrijpende beleidsmaatregelen heeft aangekondigd om de greep op de valutamarkt te vergroten. Gelet op haar wettelijke opdracht tot bevordering van de stabiliteit in de interne en externe waarde van onze munt, is het voor de hand liggend dat zij naar eigen inzicht de leiding over financiële markten weer ter hand neemt. De maatregelen moeten het effect van imperfecties en distorsies beperken en de effectiviteit van het marktconforme monetair mechanisme ondersteunen. Als de Centrale Bank besluit de openmarkttransacties voort te zetten, moet zij tenminste de spelregels van het veilingsysteem van termijndeposito's meer in lijn dienen te brengen met de vigerende condities van onze economie. Zij moet in ieder geval voorkomen dat een vooraf vastgesteld bedrag tegen een onrealistische rente uit de markt wordt gehaald. Hierbij kan het helpen door het systeem zodanig aan te passen, dat de vraag naar geld door de Centrale Bank afneemt naarmate de biedprijs van vooral de algemene banken toeneemt. Pas dan is er sprake van een deugdelijk werkend marktmechanisme.

Wij hebben er begrip voor dat de beleidsvoerders hebben besloten te werken aan herstel van het vertrouwen in onze munt, aan het beter op elkaar afstemmen van het budgettaire en monetaire beleid, aan het verhogen van de zogenaamde kaspercentage dat de algemene banken renteloos bij de Centrale Bank moeten aanhouden, aan het weer instellen van een plafond voor de groei van de consumptief geaarde bancaire kredietverlening en aan het onder conditionele voorwaarden bieden van meer kredietfaciliteiten aan bepaalde ondernemingen in productiesectoren. Dit beleid is een stap in de richting welke na enige tijd zal bijdragen tot terugkeer van de rust op de valutamarkt. Voorwaarde is wel dat de beleidsuitvoering effectief en efficiënt geschiet en niet leidt tot te zware belasting van bedrijven. Indien echter onverhoopt het verwachte beleidssucces te lang uitblijft en de resultaten tegenvallen, valt te overwegen een stap verder te gaan en het vrije marktconforme monetair mechanisme voor enige tijd uit te schakelen. Gedurende die tijd kan de Centrale Bank haar eerder toegepaste crawling peg system inzetten om de orde bij de prijsvorming te herstellen. Ook dit systeem zal echter alleen vruchten afwerpen, als er sprake is van doelgerichte coördinatie met andere beleidsinstrumenten.

7. Het herstellen van rust op de valutamarkt vergt vertrouwen en inzet

Na een brede maatschappij discussie over de wisselkoersproblematiek, is het nu in grote lijnen duidelijk welke weg wij moeten volgen om rust en stabiliteit op de valutamarkt te doen terugkeren. Uitvoering van het beleid zal echter niet eenvoudig zijn, gelet op de complexiteit van het vraagstuk en de lacunes in de uitvoeringscapaciteit. De boodschap van ons betoog is duidelijk en goeddeels in lijn met de uitkomst van de gevoerde maatschappelijke discussies. Om op korte termijn de rust op de valutamarkt te doen terugkeren zijn de besproken diepingrijpende maatregelen zoals door de regering aangekondigd inderdaad onvermijdelijk.

Het realiseren van duurzame stabiliteit is complexer en tijdrovender. Zij vergt hechter herstel van vertrouwen van de gemeenschap in de waarde van onze munt en bereidheid tot extra inzet. Dit vertrouwen komt terug naarmate wij de verdiencapaciteit van onze economie structureel vergroten. Uitbreiding en diversificatie van de productie en export door onder andere verdere rationalisering van de beleidsvoering, versterking van de instituten en vergroting van het ondernemen in de meer productieve sectoren zijn noodzakelijk. Exercities met behulp van door Dr. Marein Van Schaaijk geconstrueerde modellen kunnen ons helpen bij het kiezen en het kwantificeren van de in te zetten beleidsinstrumenten, om stabiele koersen te realiseren. Op deze terreinen liggen onze uitdagingen.

Utrecht/ Paramaribo, 01 mei 2023

Gerard Lau

Anthony Caram

Assuria opent billion-Guyana dollar hoofdkantoor

Met als doel haar voetafdruk in de Guyanese economie uit te breiden, opende de Surinaamse verzekeringsmaatschappij Assuria afgelopen weekend formeel haar moderne hoofdkantoor in hartje Georgetown. Het kantoor gelegen op de hoek van de Churchstreet en de Carmichaelstreet is vijf verdiepingen hoog, conform het model van de Assuria Highrise in Paramaribo. Deze investering van G$ 1 miljard (of US$ 5 miljoen) benadrukt de lange termijn verbintenis van het Surinaams bedrijf met het land Guyana.
Bij de openingsceremonie waren naast premier Mark Phillips ook aanwezig; Dr. Ashni Singh, minister van Financiën; Govind Ganga, Governor van de Centrale Bank van Guyana, Liselle Blankendal, Ambassadeur van Suriname in Guyana, en diverse Guyanese en Surinaamse zakenmensen. Vele van de bijkans 20 Surinaamse bedrijven die hebben geïnvesteerd in de economie van Guyana waren aanwezig.

Prime Minister Philips: "er is wetgeving in de maak dat alle Guyanezen verzekerd moeten zijn"
Volgens premier Phillips is Guyana uniek in zijn vermogen om wereldwijde financiële stormen te doorstaan en zal het dit jaar nog meer groei in zijn financiële sector laten zien. "Verzekeringen zijn een belangrijk onderdeel van de financiële sector van ons land. Het is daarom essentieel dat er een blijvend en sterk beheer en regulering van de sector is. Met een groeiende economie zijn de vooruitzichten gunstig voor onze lokale verzekeringsmaatschappijen." De premier merkte ook op dat de regering, als erkenning voor de belangrijke rol die verzekeringsmaatschappijen spelen, stappen heeft ondernomen door middel van local content wetgeving om de lokale verzekeringssector te ondersteunen en hen te helpen profiteren van de olie- en gassector.
De premier merkte op dat "de goedkeuring van de Wet financiële instellingen heeft bijgedragen aan het versterken van het toezicht en het verbeteren van de regelgevende controle van de financiële sector van ons land. Financiële inclusie is versterkt door de oprichting van het kredietbureau en de invoering van de Credit Reporting Act", zei premier Phillips. De gastronomische economische groei in Guyana ging gepaard met de expansie van de financiële sector, die volgens gepensioneerd Brigadier premier Mark Phillips dit jaar naar verwachting met 7% zal groeien. Hij wees erop dat de verzekeringssector een integraal onderdeel is van de economie van Guyana en voegt toe "Verzekeringsmaatschappijen beschermen onze materiele eigendommen, mensenlevens, gezondheid en zelfs inkomen, maar de realiteit is dat te veel van onze huiseigenaren geen verzekering hebben en te weinig burgers hun leven, pensioen en gezondheid verzekeren." Hij drong er bij belanghebbenden in de verzekeringsindustrie op aan om het publiek voor te lichten over de voordelen van verzekerd zijn. "Ik geloof dat er behoefte is aan meer publieke educatie over dit onderwerp. De verzekeringsmaatschappijen moeten worden benaderd om het bewustzijn te vergroten over de noodzaak van verzekeringen," Hij feliciteerde tot slot de Assuria Raad, directie en personeel met deze belangrijke mijlpaal.

Prime Minister Mark Philips

Van 4 naar 82 medewerkers
Yogindra Arjune, algemeen directeur van Assuria Guyana, blikte terug op de vooruitgang van Assuria sinds ze in 2012 op de Guyana-markt kwamen. "Toen we in maart 2012 voor het publiek openden, hadden we vier personeelsleden en nul klanten. Assuria kwam naar Guyana toen Clico stopte met opereren. We kwamen om capaciteit te brengen en samen te werken met de bestaande verzekeraars om het Guyanese publiek te bedienen." "Onze missie was om trendsetter te worden. En ik kan bevestigen dat we niet teleurstellen. Zoals ik hier sta, hebben we 82 personeelsleden, 16 fulltime agenten en 9 locaties in het hele land. Al onze medewerkers en agenten zijn Guyanees. En we bedienen meer dan 20.000 klanten", aldus Arjune. In zijn slotwoord memoreerde hij de enorme bijdrage die Dick Wesenhagen en Clyde Muntslag hieraan hebben geleverd.

Mario Merhai, CEO Assuria Groep

Assuria behoort tot top drie verzekeringsmaatschappijen in Guyana.
De Assuria-hoofddirecteur Mario Merhai beschreef in zijn toespraak het gebouw als een bewijs van Assuria's opkomst in Guyana als verzekering-smaatschappij, evenals haar toewijding om de mensen van Guyana de best mogelijke service te bieden.
Dhr. Merhai, merkte op dat de investering van G$ 1 miljard (SRD 190 miljoen) in het gebouw bewijst dat Assuria zich inzet voor Guyana en gelooft in de toekomst van het land. "Het laat ook zien wat er kan worden bereikt als onze landen samenwerken en de middelen die we hebben effectief bundelen. Dit gebouw is het levende bewijs van de Surinaamse en Guyanese samenwerking", zei hij.

IMF voorspelt groei van 37%
De economische groei van Guyana overtreft alle verwachtingen. Volgens het IMF is Guyana met een groeipercentage van 37,2% voor 2023, de snelst groeiende economie ter wereld. Volgens het IMF gevolgd door St. Vincent en de Grenadines met een groeiprognose van 6%. Andere Caraïbische landen laten dit jaar een groei optekenen van 5,0% voor Venezuela, 4,9% voor Dominica, 4,5% voor St. Kitts en Nevis en 4,2% voor de Dominicaanse Republiek.

IN HET NIEUWS

Officieel bericht regering over schuldherschikking Oppenheimer

De regering geeft meer informatie over het principe-akkoord dat bereikt is over de herstructurering van de Oppenheimer schulden. Door de herstructurering van de schulden ontstaat er een aanzienlijke schuldverlichting omdat de lening over een langere tijd wordt terugbetaald bij lagere aflossingen en rente. Dat betekent meer financiële ruimte in een evenwichtigere begroting. Volgens de oorspronkelijke lening zou dit jaar direct ruim US$ 200 miljoen betaald moeten worden en in 2026 US$ 600 miljoen; dit was niet haalbaar.

De nieuwe overeenkomst kent twee instrumenten: i) een nieuwe obligatie en ii) een Value Recovery Instrument (VRI).
De Nieuwe Obligatie zal worden uitgegeven met (i) een haircut van 25% op de contractuele vorderingen, (ii) een rentevoet van 7,95%, wat een aanzienlijke vermindering betekent ten opzichte van de rentes van 12,875% (2033 bond) en 9,25% (2026 bond) op de oorspronkelijke Oppenheimer bonds die in 2016 waren uitgegeven. Van de 7,95% rente hoeft 4,95% in 2024 en 2025 te worden betaald, het overige wordt aan de hoofdsom toegevoegd.

Onder de voorwaarden van de VRI zal Suriname in de toekomst een bepaald deel van de royalty-inkomsten uit blok 58 toewijzen om de bondhouders te compenseren voor de verliezen die zijn geleden als gevolg van de herstructurering van de schulden. In tegenstelling tot sommige voorstellen tot de verkoop van blok 58 voor de herschikking, gaat in deze overeenkomst maximaal 2% van de olie-inkomsten uit dat blok naar de bondhouders. Blok 58 blijft van Suriname en zal gedurende de hele productieve levensduur voordelen blijven leveren voor het land.

De herstructurering biedt Suriname ook de mogelijkheid om zowel de Nieuwe Bond als de VRI vóór de respectievelijke vervaldata terug te kopen. De uitvoering van de herstructurering is afhankelijk van de overeenstemming tussen Suriname en de bondholders over de definitieve juridische documentatie en een te bereiken Staff-Level Agreement (SLA) met het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Dit akkoord met de Oppenheimer bondholders is een belangrijke mijlpaal in de wederopbouw en het herstel van de economie.
Na langdurige onderhandelingen sinds 2020, heeft de regering een principeakkoord bereikt met het Eurobond Crediteur Comité over de herstructurering van de Oppenheimer schulden. Deze schulden drukken zwaar op de begroting en beperken de financiële ruimte om beleid uit te voeren voor de bevolking, meldt de Communicatiedienst Suriname.

(bron: https://m.starnieuws.com/index.php/welcome/index/nieuwsitem/75495)

Haircut 25%: sigaar uit eigen doos

Principeakkoord met Oppenheimer

Een Indecent Proposal met een prijskaartje van meer dan US$ 200 miljoen

Het goede nieuws voor Suriname was dat er met de schuldeisers die via Oppenheimer hun kapitaal en Suriname had verschaft een overeenstemming over het vooruitschuiven van de terugbetaling was bereikt. Eindelijk, want elk jaar vertraging kost ons land US$ 67 miljoen alleen aan rentekosten. Dat wisten we, de "standstill" was absoluut geen "interesttstill".

Voorgeschiedenis

Het is goed even weer op te frissen waar deze schuld vandaan komt. De Bouterse-I Regering heeft het land in een economische recessie geduwd in 2015-2016. Onder regie van de Governor van de Centrale Bank G.Hoefdraad, die ook de-facto minister van Financiën was, zijn de nationale deviezenreserves van ca. US$ 1 miljard systematisch gebost en is er ca. 9 miljard aan SRD's monetair gefinancierd. Door de schijn van economische stabiliteit kon die crisis voor de gewone burger verborgen worden. De VES heeft vanaf de 2e helft van 2013 regelmatig gevraagd om correctie van het economisch wanbestuur, hetgeen stelselmatig is genegeerd. De waarschuwing van de VES heeft ook het Surinaams electoraat niet overtuigd want de NDP werd met maar liefst 26 zetels herkozen. Na de verkiezingen werd de crisis door de NDP erkend en klopte deze bij het IMF aan voor hulp.

Direct nadat de IMF stand-by agreement was goedgekeurd kon Hoefdraad, met een IMF stempel op zak, via Oppenheimer een zogenaamde Eurobond voor een bedrag van US$ 550 miljoen sluiten. Toen kon men IMF de deur wijzen, want er was weer genoeg te besteden. De hoofdsom zou in één keer pas in 2026 moeten worden terugbetaald, maar de rente van 9.25% die wel jaarlijks moest worden betaald bedroeg US$ 51 miljoen. De tweede via Oppenheimer gesloten bond, welke US$ 125 miljoen bedroeg, was niet om te betalen voor de stuwdam, maar om de opgelopen niet-betaalde energierekening aan Alcoa te betalen. De hoofdsom zou ook in één keer in 2023 moeten worden terugbetaald, maar de rente van 12.875% ten bedrage van US$ 16 miljoen moest jaarlijks worden betaald.

De nieuwe lening

Na bijkans 2,5 jaar is er in principe een herschikking afgesproken. Hoewel er hieraan een aantal condities verbonden zijn gaan wij ervan uit dat de bondholders het formeel goedkeuren en er per 15 juni a.s. een akkoord met het IMF zal zijn.

De nieuwe lening bestaat uit een 2-tal componentent.w.:

1. Een nieuwe hoofdsom van US$ 650 miljoen, welke nu in jaarlijkse delen niet meer in 1 keer maar gespreid over 7 jaren van 2027 t/m 2033 wordt afgelost. De rente daarbij is verlaagd van gemiddeld 10% naar 7.95%. Daarvoor wordt over 2024 en 2025 aan de zittende regering een "rentekorting" van 3% (US$ 40 miljoen) gegeven welke in 2027 bij de schuld van de volgende regering wordt bijgeteld.
2. Een Value Recovery Instrument ter compensatie van de niet-betaalde rente sinds 2020. De niet betaalde rente ad 229 miljoen is hierbij zonder enige toelichting met 20% verhoogd en daarenboven is er een jaarlijkse rente van 9% afgesproken. Deze betaling is alleen verschuldigd indien de staat uit de verwachtte aardolieproductie in blok 58 royalties verdiend. Hierbij zal, nadat de staat US$ 100 miljoen heeft ontvangen 30% van de royalties, jaarlijks 30% worden afgelost.

Haircut van 70%?

De VES heeft vanaf het aantreden van deze Regering aangedrongen op een snelle herschikking, want "Time is a lot of Money". Suriname had nooit zuke onbetaalbare schulden en geen ervaring met een Default situatie. Derhalve huurde de Regering in october 2020 het peperdure Franse bureau Lazard Freres SAS in voor de periode van 6 maanden. Dit is vanwege het uitblijven van een succesvolle afronding door opeenvolgende ministers telkenmale verlengd. Lazard ontving voor haar diensten over de afgelopen 2,5 jaar ca. US$ 3.0 miljoen aan retainer fee en ca. US$ 900.000 aan kostenvergoeding. Bovendien ontvangt Lazard de komende maand bij de ondertekening een "success fee" van 0.25% van de geherstructureerde schuld, hetgeen neerkomt op US$ 2.2 miljoen.

Hoewel Lazard internationaal goed aangeschreven staat hebben ze zich in ons geval grovelijk verslikt. Begin 2021 kwam Suriname, op advies van Lazard met een kortingseis, populair "haircut" genoemd, van 70% van de totale schuld. Dit voorstel is zo buiten elke realiteit en is toen door de VES

als "indecent proposal" afgewezen, wederom met het verzoek om snel tot een realistische oplossing te komen. Zoals verwachtbaar is dit voorstel door de schuldeiser afgewezen. Uiteraard is Lazard slechts de adviseur en dragen de Regeerders van ons land de volledige verantwoordelijkheid voor dit resultaat. Echter voor dat bedrag mag je toch wel een betere inschatting mogen verwachten. Erger nog, na bijkans een jaar stilte komt de Regering op advies van Lazard, met een aangepaste haircut van 40%. Dit is wederom afgewezen. Na wederom een jaar stilte is er nu eindelijk een principeakkoord met een realistische haircut van 25%, gecompenseerd met eventuele aarolieopbrengsten.

Financiele ruimte

De VES is blij met het akkoord, want indien het lukt om het IMF-traject welke men al meer dan 1 jaar heeft verlaten weer kan oppikken kunnen wij weer wat geruster ademen.
De VES zou van onnozelheid kunnen worden beschuldigd als ze niet een aantal kritische kanttekeningen zou plaatsen bij dit principeakkoord na 2,5 jaar.

1. Haircut blijkt een Sigaar uit eigen doos

Hoewel we het akkoord toejuichen, verdient het niet alleen geen schoonheidsprijs, er hangt ook een hoog prijskaartje aan. Gezien het resultaat had dit akkoord al eind 2020 bereikt kunnen worden. In plaats van zaken direct op te lossen was de Regering toen bezig met Srefidensiebonus en Kerstbonus. Zoals bekend is de schuld door de onzakelijke aanpak en de daardoor met ca. 2.5 jaar uitgestelde akkoord met US$ 229.2 miljoen verhoogd. Het positieve is dat we van deze "oneigenlijke schuld" worden vrijgesteld indien de diepzeeaardolie niet in productie komt. Het is echter geen haircut of korting op de schuld, aangezien het gaat om de gemiste renteinkomsten van de schuldeisers. Indien de multinationals TotalEnergies en Apache volgens verwachting wel tot productie overgaan, dan wordt genoemd bedrag echter verder verhoogd met 20% en daarenboven een rente vanaf 2023 van 9%. Onder bepaalde aannames, op basis van cijfers van de Liza-put in Guyana, is gerekend dat Suriname tussen 2028 en 2031 jaarlijks ca. US$ 120 miljoen zal moeten neertellen. Waar door de beleidsmakers aan de samenleving een korting op de gigantische schuld was beloofd blijkt de door een amateuristische aanpak de onnodige additionele rente de 25% haircut te overtreffen.

Nieuwe Lening	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Rente	0	32.2	32.2	54.8	54.8	47.0	39.2	31.3	23.5	15.7	7.8
Aflossing	0	0	0	0	98.5	98.5	98.5	98.5	98.5	98.5	98.5
Totaal:	0	32.2	32.2	54.8	153.3	145.5	137.7	129.8	122.0	114.2	106.3

VRI	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
VRI schuld+ 9%											
Rente	276	300	327	357	389	424	331	230	120	0	0
Aflossing (*)						120	120	120	120	0	0

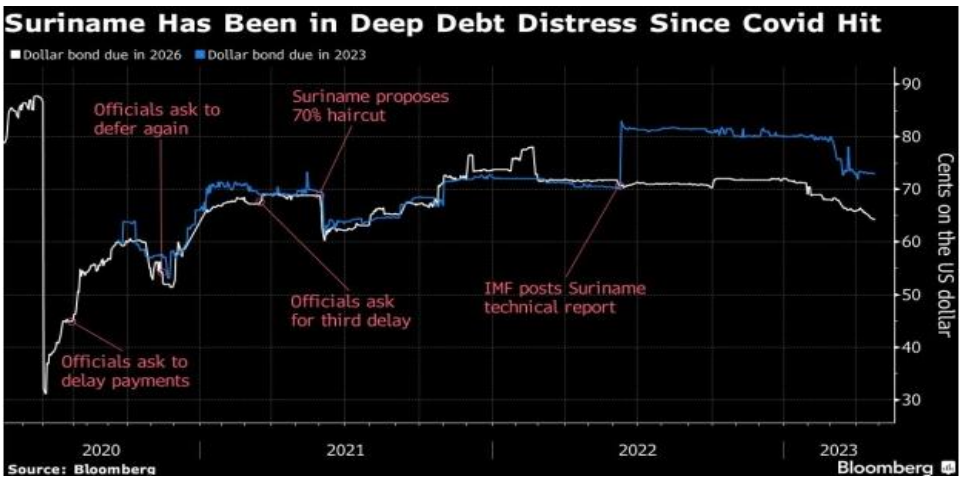

Bron: https://www.bnnbloomberg.ca/suriname-strikes-deal-to-remedy-675-million-bond-default-1.1915630

(*) *Onder aanname van een bepaalde productieontwikkeling zoals bij LIZA in Guyana*

2. Misleidende belofte van ruimere financiële armslag

De ministers van BIBISs en Financiën hebben in een persontmoeting euforisch gewag gemaakt van de financiële besparingen door dit akkoord. Men sprak zelfs van besteding van het vrijgekomen geld aan projecten. De enige waarheid is dat de Uitgavenbegroting op papier voor het jaar 2023 kan worden verlaagd. In realiteit hebben we de afgelopen 3 jaren de begrote rentebetalingen aan de Oppenheimer schuldeisers niet hebben kunnen betalen. Feit is dat de nieuw voor 2024 overeengekomen rentebetaling van US$ 32.2 miljoen (ca. SRD 1.2 miljard) ergens uit gehaald moet worden. Waar gaat er nu weer op bezuinigd worden?

3. Golden handshake voor Lazard

Gezien de enorme meerkosten van deze vertraging kan er gerust van wanprestatie worden gesproken. De vraag die overeind blijft is of er geen sancties hiertegen zijn. Terwijl het volk de zware offers heeft gebracht en nog meer zal moeten brengen gaat onze Regering dit bedrijf nog als "success fee" een golden handshake ten bedrage van US$ 2.2 miljoen meegeven.

INGEZONDEN

door: Reguillo Hira

Onbaatzuchtigheid en politiek

We hebben recent Navratri en Pasen gevierd in het land. Binnenkort zal ook de Ramadan periode ten einde komen. Het zijn allemaal heilige perioden om gedisciplineerd aan zelfreflectie te doen, zodat we allemaal betere mensen kunnen worden. In de spiritualiteit wordt het belang van onbaatzuchtig gedrag uitvoerig benadrukt, omdat je jezelf zo geleidelijk aan kan zuiveren en verheffen naar een hoger en volwassen geestelijk niveau.

Onbaatzuchtigheid betekent over het algemeen handelen zonder enig persoonlijk belang of voordeel eruit te willen halen. In het kinderlijk spel van belangen dat wordt gespeeld in de wereldse politiek van vandaag, ontbreekt vaak een belangrijk ingrediënt en dat is namelijk onbaatzuchtigheid. In de politiek worden diverse belangen van groepen, individuen en ook politici afgewogen tegen over elkaar en op basis daarvan worden er op bestuurlijke en maatschappelijke niveaus, besluiten genomen.

Politici dienen over het algemeen de standpunten van hun eigen politieke partij uit te dragen en de verwezenlijking van de doelstellingen van de partij na te streven. Een natie zal pas werkelijk tot bloei kunnen komen, wanneer de meerderheid van de politici en de bevolking een bepaald geestelijk niveau hebben bereikt. Competenties zoals een professionele achtergrond of een waslijst aan erkende diploma's zijn natuurlijk ook belangrijk voor het bekleden van politieke functies, maar de geestelijke volwassenheid zal uiteindelijk bepalen als de persoon zijn of haar integriteit zal kunnen waarborgen en de verleidingen onder het mom van lust, naam, faam, status, macht en rijkdom zal kunnen weerstaan.

Volgens mij zouden de bestuurders van een natie in ieder geval ervoor moeten zorg dragen dat de bevolking toegang heeft tot betaalbaar gezond drinkwater en voedsel, huisvesting, educatie, voldoende arbeidsmogelijkheden, goede gezondheidszorg en veiligheid, zodat de mensen zich ook in alle rust kunnen concentreren om geestelijk rijkdom te vergaren. Wanneer we als mens er eindelijk in slagen om werkelijk onbaatzuchtig te handelen, zullen we een natie krijgen waar hebzucht beter beheerst wordt, waar onvoorwaardelijke liefde de boventoon voert, waar we ons eigen belang minimaliseren en het collectief belang maximaliseren, waar er harmonie is tussen winst, mens en de natuur.

Spirituele educatie zuivert het hart en is een randvoorwaarde voor het streven naar geluk en welvaart voor elke samenleving. Het is daarom enorm belangrijk dat leiders en politici van landen over de hele wereld onbaatzuchtig gedrag moeten hebben ontwikkeld door spirituele beoefening en bestudering van de geestelijke literatuur. De gerealiseerde geestelijk rijkdom in het hart van deze leiders en politici zal dan onbaatzuchtig doorsijpelen in het nationaal beleid wat de bevolking van het land zeker ten goede zal komen op langer termijn.

Het eeuwige plezier en het gevoel van vrijheid in de geest die wordt ervaren door onbaatzuchtig gedrag, is misschien nog niet zo bekend bij de meerderheid in de politiek, maar ik ben er heilig van overtuigd dat deze onbekendheid kan verdwijnen door spirituele educatie en beoefening. Het doel is uiteindelijk om een gelukkig en welvarend volk te hebben in de toekomst en dat ligt deels aan de "onbaatzuchtige"' politieke besluiten die vandaag worden genomen.

'The one who plants trees knowing that he will never sit in their shade, has at least started to understand the meaning of life.' -Rabindranath Tagore-

Ik ben Reguillo Hira en ben 39 jaar geleden geboren in Suriname. In 2012 ben ik afgestudeerd als Master of Science (MSc) in Economics and Business aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Voor mijn dagelijkse plicht functioneer ik als Beleidscoördinator op het Ministerie van Financiën en Planning. Ik ben inmiddels al 7 jaar werkzaam op dit ministerie. Tevens geef ik sinds april 2021 als president-commissaris leiding aan de Raad van Commissarissen van de Nationale Ontwikkelingsbank van Suriname N.V. Van kleins af aan had ik altijd al een innerlijke drang naar spirituele kennis. Vragen zoals onder andere wie zijn we werkelijk, waarom zijn we hier en wat is het doel van het leven hebben mij langzaam maar zeker op het spiritueel pad gebracht. Ik ben me toen verder gaan verdiepen in de spirituele wetenschappen en heb vervolgens deze wijsheden geleidelijk aan geïmplementeerd in me leven. Dit heeft geresulteerd in een grote positieve bewustzijnsverandering voor mij. Van tijd tot tijd schrijf ik daarom ook artikelen in de media om het belang van geestelijke rijkdom te benadrukken, zodat we allemaal geleidelijk aan de beste versie van onszelf kunnen worden. Uiteindelijk zoeken we allemaal naar eeuwig geluk in het leven en dat is te vinden in zuivere liefde voor God. Dit is de conclusie van alle bonafide heilige teksten en ook alle bonafide Godsgerealiseerde persoonlijkheden van deze wereld.

Hallo! Wij zijn AethiQs.

Uw strategisch adviesbureau voor actuariële, risk & compliance diensten

Als het te complex wordt, ga dan terug naar de kern. Wat is je bestaansrecht? AethiQs werkt voor maatschappelijk relevante organisaties. Wij helpen hen relevant te zijn en te blijven. Wij noemen dat ***Relevantiewaarde****. Samen bepalen we wat de basis is voor de continuïteit én de geloofwaardigheid van hun organisatie. Zodat ze vandaaruit kunnen beslissen, besturen en bouwen aan een relevante toekomst. We heten niet voor niets AethiQs. Het goede doen, en dat goed doen.*

Kennismaken en kennis delen?

www.AethiQs.sr • Hallo@AethiQs.sr

AethiQs.

Remain Relevant!

GLENN SANKATSING

Democratie of constitutionele crisis?

De vijftigste verjaardag van de Onafhankelijkheid kan een democratisch feest worden met de gelijkwaardigheid van stemmen die het Constitutioneel Hof als toetssteen heeft gebruikt om de artikelen 9 en 24 van de Kiesregeling onverbindend te verklaren, waardoor de huidige Kiesregeling buiten werking is gesteld. Zonder een geldig kiesstelsel vóór de 'vervaldatum' van de huidige regering, stevenen we echter af op een constitutionele crisis waarin de rechtsstaat niet langer de middelen heeft om de continuïteit te waarborgen.

Intussen zijn de regering, DNA, politieke partijen, sociale pressiegroepen en vooraanstaande deskundigen verstrikt in voorstellen die het gelijkwaardigheidsbeginsel van stemmen zo ernstig schenden dat zij met mathematische zekerheid onverbindend zullen worden verklaard door het CHof.

Dat de politieke partijen die van ons kiesstelsel profiteren dwarsliggen is niet verwonderlijk, maar dat onze beste deskundigen geen werkbare oplossing kunnen vinden is een raadsel. Zij zoeken een naald in de verkeerde hooiberg door een referendum als oplossing uit te sluiten.

Beoordeling van de voorstellen

De vijf op tafel liggende voorstellen zijn onderworpen aan de toets van gelijkwaardig stemgewicht met de 383.333 stemgerechtigden van 2020, waarvan 2.102 in Coronie.

1. *Presidentiële Studiegroep Aanpassing Kiesstelsel: Variant A.*
   Elk kiesdistrict krijgt 2 vaste zetels en 31 worden toegewezen via een landelijke evenredige vertegenwoordiging. Coronie, dat recht heeft op 0,28 zetels, krijgt 2,17 (2 vaste en 0,17 EV). Het stemgewicht is 776% van de rest.

2. *Presidentiële Studiegroep Aanpassing Kiesstelsel: Variant B*
   Elk kiesdistrict heeft 1 vaste zetel en 41 worden gekozen via een landelijke EV. Coronie krijgt 1,22 zetels (1 vaste en 0,22 EV). Het stemgewicht is 438% van de rest.

3. *Adviesrapport Wijziging Kiessysteem: Optie A*
   Een team van zes deskundigen stelt een gewijzigd districtenstelsel voor, waarbij Coronie 1 van de 51 zetels krijgt, terwijl het recht heeft op 0,28 zetels. Het stemgewicht is 357% van de rest.

4. *Adviesrapport Wijziging Kiessysteem: Optie B*
   Elk district krijgt 1 vaste zetel en 41 zetels worden verdeeld via een landelijke EV. Dit levert Coronie 1,22 zetels op (1 vaste en 0,22 EV). Het stemgewicht is 438% van de rest.

5. *Voorstel van Jennifer van Dijk-Silos*
   Elk district krijgt 1 vaste zetel en 41 zetels worden verdeeld over 6 kiesregio's, waarbij gebieden puur rekenkundig worden samengevoegd voor een gelijk stemgewicht, waardoor bijvoorbeeld verafgelegen plaatsen als Domburg, Tapanahony en Kabalebo in eenzelfde kiesregio terechtkwamen. Coronie krijgt, met recente stemcijfers, 1,22 zetels (1 vaste en 0,22 in Kiesregio 6), terwijl het district recht heeft op 0,27 zetels. Het stemgewicht is 454% van de rest.

Referendum

De democratische dwaling dat een referendum het kiesstelsel niet kan veranderen, omdat artikel 60 van de Grondwet deze bevoegdheid toekent aan een gekwalificeerde meerderheid van de DNA, geeft een groep van 18 Assembleeleden, gekozen met de onverbindend verklaarde kiesregeling, het vetorecht om over ons lot te beslissen.

Een referendum is pre-constitutioneel (het gaat vooraf aan de Grondwet) en supra-constitutioneel (het staat boven de Grondwet) omdat het een onvervreemdbaar recht is en het ultieme instrument van het volk als hoogste macht en enige eigenaar van het land. Onze Grondwet begint met haar geboorteakte: Wij, het volk van Suriname … verklaren plechtig, als resultaat van de gehouden volksraadpleging, de volgende grondwet te aanvaarden. Als een referendum onwettig is, dan is onze Grondwet dat ook. Een referendum, de zuiverste 'vox populi, vox dei' (de stem van het volk is de stem van God), is de arbiter wanneer onverantwoordelijke volksvertegenwoordigers een constitutionele crisis veroorzaken.

Conclusie

1. Het Hof zal een kiesstelsel met een overwaardering van bepaalde stemmen van 357% tot 776% zonder meer onverbindend verklaren.
2. Een gemengd kiesstelsel biedt onaanvaardbare zetelvoordelen die coalitiebepalend kunnen zijn.
3. De ingewikkelde staatsrechtelijke, filosofische en politieke debatten hierover kunnen worden gestaakt.
4. Alleen een landelijke EV voor alle DNA-zetels voldoet aan de gelijkwaardigheidstoets van het CHof.

5. DNA moet met gekwalificeerde meerderheid de vereiste Grondwets- en kieswetwijziging voor een landelijke EV aannemen.
6. Als de partijpolitiek-gespleten DNA daar niet in slaagt, beslist het volk in een referendum.
7. Een constitutionele crisis moet ten koste van alles worden voorkomen, vanwege het gevaar van raciale polarisatie voor politieke doeleinden.

Ras is een verschrikkelijke leugen. Alle zoektochten naar 'roots' leiden terug naar onze gemeenschappelijke betovergrootouders, onze afo's die de wereld gingen verkennen en zich fysiek aanpasten aan de omgeving waar zij hun reis stopten voor de schoonheid van de natuur en de mogelijkheden tot ontwikkeling. Een grootfamilie moet in vrede leven.

Geen enkele macht of politieke club op aarde kan ons verdelen en ons afleiden van onze heilige inspanningen om het land dat wij hebben gekozen, democratisch en met liefde samen naar grote hoogten te leiden. "A bun fu yu, mi suku tru. A ogri musu wai."

Glenn Sankatsing

Reflectie VES

Het Constitutioneel Hof is tot de uitspraak gekomen dat het huidige kiesstelsel niet voldoet aan een rechtvaardig kiesstelsel met name als het komt op de gelijkwaardigheid van de stemmen en daardoor de artikelen 9 jo. 24 Kiesregeling strijdig zijn met het beginsel van gelijkheid en van een gelijkwaardig kiesrecht zoals vervat in artikel 8 Grondwet, artikelen 25 sub b en 26 IVBPR en artikelen 23 lid 1 sub b en 24 AVRM.

De VES is van mening dat een kiesregeling van "one person, one vote, one value" het beste tot zijn recht komt bij een Landelijke Evenredigheidsstelsel.

"Guyana Shop Corner" zorgt voor positieve sfeer in het hele land

– Consumers impressed with high quality local products

Kaieteur News - Duizenden Guyanezen in het hele land hebben nu toegang tot meer agro-verwerkte goederen die lokaal zijn vervaardigd, aangezien de Guyana Marketing Corporation (GMC) samenwerkt met leden van de zakenwereld om de lokale consumptie te verhogen door middel van bewustmaking en toegankelijkheid.

In januari 2023 heeft de GMC haar inspanningen geïntensiveerd om meer 'Guyana Shop Corners' op te zetten in diverse supermarkten in het land om de toegankelijkheid van agro-verwerkte goederen die lokaal zijn geproduceerd te vergroten.

Sinds de start van het initiatief 'Guyana Shop Corner' zijn er in totaal 43 supermarkten betrokken om het assortiment van lokale agro-verwerkte goederen die aan consumenten in hun gemeenschappen worden aangeboden, verder uit te breiden.
Als onderdeel van het initiatief levert de GMC alle gebrandmerkte materialen die worden gebruikt voor de 'Guyana Shop Corner', samen met producten die lokaal zijn geproduceerd tegen een betaalbare prijs voor deelnemende supermarkten.

Volgens de heer Richard Hanif, GMC's Marketing Manager, heeft de oefening cascadevoordelen op alle niveaus van de bedrijfscyclus.

"Dankzij een grotere bekendheid met onze lokaal geproduceerde producten, vooral omdat veel van deze producten worden vervaardigd met behulp van internationaal geaccepteerde richtlijnen van verse ingrediënten die lokaal worden geteeld onder milieuvriendelijke omstandigheden, is ons publiek verzekerd van betaalbare, gezonde voeding en andere producten die in sommige gevallen voor opschudding zorgen op zowel regionale als internationale markten."

De heer Hanif merkte op dat veel opkomende agro-verwerkers het initiatief omarmen omdat het een weg biedt voor marktpenetratie lokaal door middel van een grotere toegankelijkheid en bewustmaking van hun producten en belangrijker nog, economische empowerment voor jonge ondernemers en vrouwen.

In een uitgenodigde reactie prees Clarence Hinds, eigenaar van Kumaka Grocery, Kumaka Waterfront, Regio 1, het 'Guyana Shop Corner'-initiatief en was tevreden over de betaalbaarheid en uitstekende verpakking van lokaal vervaardigde goederen.

Ondertussen was 'Uncle Junior', een oudere inwoner van White Water, Regio 1, aangenaam verrast over het uitgebreide assortiment producten die zijn vervaardigd uit materialen die hier in Guyana zijn geteeld en prees het 'Guyana Shop Corner'-initiatief als een uitstekende.

Mevrouw Wendy Sajon, eigenaar van Tru Value Supermarkt in Yarrowkabra, Linden Soesdyke Highway, merkte op dat de initiatief niet alleen lokale producten meer toegankelijk maakt, maar het ook helpt om de zakelijke gemeenschap in staat te stellen deze producten op tijd te sourcen en te restocken via de GMC.

Customers showcase products from the 'Guyana Shop Corner' initiative.

In regio 9 merkte mevrouw Khan van Savannah Inn Supermarkt, gelegen in Central Lethem, op dat ze een sterke voorstander is van lokale producten en uiterst enthousiast

en blij is met zo'n breed scala aan lokale producten in haar supermarkt.

Bron: https://www.kaieteurnewsonline.com/2023/04/26/guyana-shop-corner-creates-positive-vibes-nationally/

Reactie VES

Na het lezen van het artikel over de 'Guyana Shop Corner' in Kaieteur News, kunnen we zien hoe deze initiatieven ook in Suriname kunnen worden geïmplementeerd om lokale productie te stimuleren en lokale ondernemers te ondersteunen.

Door samen te werken met lokale supermarkten en ondernemers, kan in Suriname een soortgelijk initiatief worden opgezet om de verkoop van lokaal geproduceerde producten te bevorderen. Door middel van gerichte bewustmakingscampagnes en de beschikbaarheid van deze producten in de supermarkten, kunnen we de lokale vraag en consumptie van deze producten verhogen.

Door deze benadering zouden we niet alleen de lokale productie stimuleren, maar ook een positieve invloed hebben op de economie van het land door het creëren van nieuwe banen en economische groei voor lokale ondernemers. Bovendien kunnen we door het stimuleren van lokale productie, de afhankelijkheid van geïmporteerde producten verminderen en zo de kosten van levensonderhoud voor Surinamers verlagen. Daarnaast kunnen burgers op hun manier (door het kopen van de Surinaamse producten) de economie stimuleren en zou hun handje meehelpen in economische groei.

Laten we dit artikel van Kaieteur News als inspiratie gebruiken om onze eigen lokale productie te stimuleren en lokale ondernemers te ondersteunen door het opzetten van vergelijkbare initiatieven in Suriname.

Economic Quotes

"Inflatie is de enige vorm van belastingheffing die zonder wetgeving kan worden opgelegd."

Amerikaanse Econoom

1912-2006

Milton Friedman

Nader INZICHT in:

De Economische Kosten van Klimaatverandering

met John Goedschalk

1. *Wat zijn de belangrijkste economische kosten van klimaatverandering in Suriname?*

Verlies van productiviteit:
Klimaatverandering kan leiden tot hogere temperaturen en langere periodes van droogte, wat een negatieve invloed kan hebben op de productiviteit van werknemers en bedrijven.

Verlies van woonbaar gebied:
Veel regenval kan leiden tot overstromingen en het verlies van woonbaar gebied in laaggelegen gebieden.

Verlies van landbouwgronden vanwege verzilting:
De zeespiegelstijging kan ook leiden tot verzilting van landbouwgronden, waardoor deze ongeschikt worden voor landbouwdoeleinden.

Verlaagde oogst vanwege toenemende hitte:
Klimaatverandering kan leiden tot hogere temperaturen en droogte, waardoor de oogstopbrengsten van gewassen kunnen afnemen.

Kosten gemoeid met herstel van gebieden die regelmatig overstromen:
Overstromingen als gevolg van klimaatverandering kunnen leiden tot schade aan gebouwen en infrastructuur, waardoor kosten gemoeid zijn met het herstel van deze gebieden.

Kosten gemoeid met verplaatsen van faciliteiten en opstallen:
Als gevolg van klimaatverandering kan het nodig zijn om faciliteiten en opstallen te verplaatsen uit laaggelegen kustgebieden of gebieden die regelmatig overstromen, wat kosten met zich meebrengt.

Kosten gemoeid met aanpassingen van infrastructuur:
Om zich aan te passen aan de gevolgen van klimaatverandering, zoals overstromingen en hogere temperaturen, kan het nodig zijn om de infrastructuur aan te passen, wat kosten met zich meebrengt.

2. *Kun je specifieke voorbeelden geven van hoe klimaatverandering de Surinaamse economie heeft beïnvloed?*

Een voorbeeld van hoe klimaat verandering de Surinaamse economie heeft beïnvloed is de jaarlijkse schade vanwege rukwinden (de daken van gebouwen, zowel huizen als bedrijfspanden en alle schade die daarna volgt zoals regen etc..). Daarnaast is een ander voorbeeld ook de jaarlijkse schade vanwege overstromingen. Denk hier bijvoorbeeld aan de impact op de bus routes; Hoe moet een buschauffeur zijn route rijden wanneer de straten volledig onder zijn? Hoe moet er vervolgens verdiend worden om kosten te betalen? Denk aan de marktventer die niet naar de markt toe kan om de waren te verkopen. Denk aan de auto monteur wiens werkplaats volledig onderloopt. Denk aan de kinderen die niet naar school kunnen wanneer de scholen gesloten zijn. Denk aan de leerkracht die een bijbaantje nodig heeft en niet naar zijn of haar bijbaan kan vanwege onbegaanbare wegen. Denk aan de materiele schade die plaatsvindt zoals meubels, elektronica, auto's die kapot gaan door het water.
Verder hebben de veranderende regen patronen ook de houtkap sector behoorlijk schade berokken.

3. *Welke sectoren van de Surinaamse economie zijn het meest kwetsbaar voor klimaatverandering?*

Landbouw is het meest kwetsbaar voor klimaatsverandering vanwege minder of onvoorspelbare regenval. Verhoogde temperaturen. Verder is ook educatie kwetsbaar, denk hierbij aan klaslokalen die te heet worden om les te volgen, scholen en wegen die onderlopen waardoor men de scholen niet kan bereiken. De visserij is ook kwetsbaar. Dit komt omdat verhoogde temperatuur van de oceaan de voortplanting van vissen kan beïnvloeden. Daarnaast kunnen bepaalde veranderingen in de species samenstelling voor de kust kan plaatsvinden. En als laatste kan ook toerisme kwetsbaar zijn vanwege de overstromingen en grote droogtes.

4. *Hoeveel kost klimaatverandering Suriname op jaarbasis?*

Dit is momenteel nog niet becijferd. Kan ook niet, omdat de impact van klimaatverandering nog niet is gemodelleerd.

5. *Welke maatregelen zijn er momenteel genomen om de economische kosten van klimaatverandering in Suriname te verminderen?*

Dat is mij onbekend

6. *Welke rol speelt de Surinaamse overheid bij het aanpakken van de economische kosten van klimaatverandering?*

De overheid zal op basis van studies en scenario analyses beleid moeten maken op het gebied van ruimtelijke ordening, stedelijke planning, waterwerken en infrastructuur. Daarnaast dient zij de schade te inventariseren en op het internationaal podium reparaties te eisen. De overheid dient de impact van klimaatverandering te minimaliseren door ervoor te zorgen dat de basis infrastructuur en voorzieningen in ieder geval adequaat functioneren.

7. *Welke rol kunnen bedrijven spelen bij het verminderen van de economische kosten van klimaatverandering?*

Bedrijven kunnen zeker een rol spelen door financieel en kennis technisch bij te dragen aan studies en maatregelen en door middel van aangepaste werkwijzen en investeringen ervoor te zorgen dat de productie door kan gaan en het arbeidsproces zo min mogelijk word verstoord.

8. *Hoe kunnen individuele burgers bijdragen aan het verminderen van de economische kosten van klimaatverandering in Suriname?*

Individuele burgers kunnen ook bijdragen door ervoor te zorgen dat er geen zwerfvuil op straat komt, aangezien deze in de trenzen en goten gaat zitten als gevolg van overstromingen en daarnaast door ervoor te zorgen dat de eigen productiviteit gewaarborgd blijft en door zichzelf te interesseren voor wat er op ons af komt door te lezen en bewust te leven.

9. *Wat zijn enkele mogelijke toekomstige scenario's voor de economische kosten van klimaatverandering in Suriname?*

Om dit te kunnen beantwoorden zullen we eerst scenario's moeten uitwerken en modellen moeten maken van hoe de veranderende klimaatomstandigheden Suriname zullen beïnvloeden.

10. *Wat zou er moeten gebeuren om de economische kosten van klimaatverandering op lange termijn te verminderen en hoe kunnen we ons voorbereiden op mogelijke negatieve effecten op de economie van Suriname?*

We zullen heel gauw projecties en modellen moeten gaan maken over hoe Suriname eruit zal zien gebaseerd op de verschillende scenario's van het wetenschappelijk bureau van klimaatverandering van de verenigde naties. Gebaseerd op die scenario's zullen we onze stedelijke planning moeten aanpassen, onze infrastructuur moeten versterken/aanpassen en werkwijzen moeten aanpassen op klimaatverandering. (denk aan afstandsonderwijs).

John Goedschalk behaalde zijn bachelorsdiploma in economie en internationale betrekkingen aan het Beloit College in Wisconsin, USA, in 1998 en voltooide zijn MBA in Financiën en Marketing met onderscheiding aan de NIMBAS Universiteit in Utrecht, Nederland, in 2005. John heeft voor een breed scala aan bedrijven gewerkt en bekleedde functies variërend van Corporate Finance-consultant voor Ernst & Young tot Senior Business Controller voor McDonald's Nederland en Global Business Controller voor ABN AMRO in Nederland.

Tijdens zijn carrière in Nederland was John ook oprichter van een aantal startup-bedrijven, waarvan de bekendste FreshCotton is, dat het online verkoopsegment van Amsterdam Streetwear leidt. Na zijn terugkeer naar Suriname in 2008 heeft John posities bekleed bij enkele van de bekendste bedrijven zoals Kersten en HEM Suriname voordat hij overstapte naar de non-profitsector, waar hij de Climate Compatible Development Agency leidde binnen het Kabinet van de President terwijl hij de klimaatveranderingsonderhandelingen voor het land leidde. Van 2013-2023 leidde John Conservation International Suriname, onderdeel van de International Non Government Organization Conservation International.

Tegenwoordig staat John aan het hoofd van Climate Change Advisory Services, een gespecialiseerd adviesbureau voor klimaatfinanciering en klimaatbestendige strategieën.

John heeft meerdere op bio-economie gebaseerde projecten geleid met tribale en inheemse gemeenschappen en heeft een sterke focus op beleidsontwikkeling met betrekking tot klimaatverandering en klimaatfinanciering.

John is gepassioneerd over het verzoenen van economische groei, menselijke ontwikkeling die respecteert en voortbouwt op het natuurlijke kapitaal dat Suriname en de wereld te bieden heeft.

.....Nawoord van de redactie .....

De crisis in Suriname wordt met de dag gecompliceerder en er lijkt geen einde te komen aan steeds nieuwe ernstige problemen. Nog net bekomen van de plunderingen op 17 februari j.l. wordt de samenleving geconfronteerd met de aanvallen op personen met lichamelijke letsels tot zelfs doden, verbrandingen van prive eigendommen zoals houttrucks te Pikin Saron.

Collectieve Grondenrechten ITP

De reden van de wantoestanden te Pikin Saron worden door de daar wonende Inheemsen toegeschreven aan de uitgifte van gronden en concessies in hun woon- en jachtgebieden. Gebieden die volgens de Inheemsen behoren tot hun collectieve gronden. De Inheemsen en Tribale Volkeren (ITP = Indigenous and Tribal Peoples) vechten al tientallen jaren voor het verkrijgen van collectieve grondenrechten voor hun woon- en jachtgebieden. Afbakening van deze gebieden is van belang ter bescherming van hun rechten. Het niet erkennen van de collectieve grondenrechten van de ITP is een schending van hun bestaansrecht en geeft de overige groepen ook geen duidelijkheid in welke gebieden zij (economische) activiteiten kunnen ontplooien.

Politiek heeft gefaald tot nu toe

De politiek en het bestuur in ons land hebben vanaf de Staatkundige onafhankelijkheid in 1975 “een loopje genomen” met dit vraagstuk. Ook voor 1975 is het probleem niet aangepakt. Steeds beloven en uiteindelijk gebeurt er bitter weinig. Opeenvolgende Regeringen hebben dit vraagstuk vooruitgeschoven. De politieke partij waarop onze binnenlandbewoners van oudsher hun stem uitbrachten, hebben het grondenrechten vraagstuk niet opgelost. Ook de Regering met een oud-President en oud-fractieleider van de toen grootste coalitiepartij die zich identificeren met de ITP hebben niet gezorgd dat de grondenrechten duidelijk zijn geregeld. Ook de politieke partij die zegt op te komen voor het binnenland die de afgelopen 20 jaren meer dan 10 jaren in de Regering heeft gezeten en nog steeds zit, heeft het vraagstuk (nog) niet opgelost. Nu van de hoogste daken schreeuwen en onderhuids strooien met etnische sentimenten zal er uiteindelijk in resulteren dat de unieke Surinaamse samenleving zal worden vernietigd, waarbij wij allemaal op dit grondgebied verliezers zullen zijn.

Oproep tot Eenheid

De financieel-economische crisis waarin ons land bevindt lijkt geen einde te vertonen. De gestadige waardedaling van de SRD en stijgende prijzen leiden tot verarming van de burgers. Het licht welke de President ziet in de tunnel, wordt nog niet gezien door het Volk. Door de juiste dingen te doen door oprechte leiders, door hard te werken, door verhoging van de productie, toename productiviteit en vermeerdering van de export kunnen we de financieel-economische crisis nog in deze generatie overwinnen en ons land positief ontwikkelen. Maar een verscheuring van ons land in etnische blokken zal deze en de komende generaties niet kunnen overwinnen. Vanuit dit gegeven doet de VES een beroep op enerzijds de politieke leiders en anderzijds leiders van diverse organisaties, zoals de diverse kerken en het maatschappelijk middenveld, om zorg te dragen voor tolerantie en saamhorigheid tussen de diverse groepen in ons land.

Oproep tot behandeling en aanname wet Collectieve Grondenrechten

Verder wordt er een beroep gedaan op de DNA voorzitter en de overige 50 DNA leden om de aandacht te vestigen op de behandeling en aanname van een gedegen wet collectieve grondenrechten, waarbij enerzijds de rechten van de ITP zijn gewaarborgd en anderzijds de duurzame economische ontwikkeling van ons land door ondernemers wordt gefaciliteerd. Hierdoor komt er duidelijkheid voor alle burgers met betrekking tot de spelregels inzake het ontplooien van activiteiten in de diverse gebieden binnen de grenzen van het grondgebied en het maritiem gebied van Suriname.

INZICHT # 40 verschijnt in de eerste week van Juni 2023